

מגיל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים החסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

א' מנחם אב תשס"ח

מסעי

שנה י"ב גליון תקע"ז

תוכן העניינים

- לקח טוב.....עמוד ב'
- דבש תמרים.....עמוד ג'
- בשפתי צדיקים.....עמוד ד'
- פרפראות לחכמה.....עמוד ה'
- אלה מסעי.....עמוד ו'
- ודרשת וחקרת.....עמוד י'
- פניני התורה.....עמוד י"ב
- חוקים להורותם.....עמוד י"ג
- הילולא דצדיקא.....עמוד ט"ז
- תקופת בית שני.....עמוד כ'
- משולחן מלכים.....עמוד כ"א
- דברות קודש.....עמוד ל"א

ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם

עלם צעיר ומחונן אשר כל מעדני עולם וחמודי תבל לא נחסרו ממנו, ולכל אשר יחפץ השיגה ידו, בהיותו בן יקר ויחיד, ואביו אהבו.

ביום מן הימים נהפך עליו הגלגל כשנתייתם מאמו, אשר פגע בו כרעם ביום בהיר, ואם זאת לא הספיק נשא אביו אשה שנית אשר שנאה אותו מאוד, וצרות יגון ואנחה היו מנת חלקו, האב שאהב אותו כנפשו ציפה ליום שבו יתחתן הבן ויעזוב את הבית.

פעם אחת כשנסע האב לעסקיו הוצע לו שידוך הגון עבור בנו, עם משפחה חשובה מאוד והדבר מצא חן בעיני האב ומיד הסכים להשדוך.

בהתקרב ובא מועד החתונה עלו האב ובנו על כרכרה בדרך לעירה של הכלה, במשך הנסיעה הירבה החתן לשאול את בעל העגלה: כמה התרחקנו כבר מהבית, ולעומתו שאל האב הנרגש: מהו המרחק שעוד נותר לנו עד למחוז הפצינו.

העגלון ששם לב לשינוי שבנוסח שאלותיהם, שאל את האב לפשר הדבר, ענה לו האב: בני יודע שהוא מתרחק מהמקום שבו הוא סבל, אך אינו יכול לשמוח לקראת פגישתו עם הכלה ומשפחתה, שהרי עדיין אין הוא מכיר אותם ואינו יודע את טיבם, ולפיכך מטרת שאלותיו הוא רק לברר כמה התרחקו מהבית.

אך אני יודע כמה שפר גורל בני בנישואיו הקרובים, לכן הנני עומד ומצפה בכליון עינים מתי נגיע כבר למחוז הפצינו, וזהו סיבת שאלתי מהו המרחק שנותר לנו עד שנגיע בשעה טובה ומוצלחת.

עפ"י משל זה מסביר המגיד מדובנא את שינוי הלשונות בפסוק ויכתוב משה את "מוצאייהם למסעיהם", ואלה "מסעיהם למוצאייהם".

ולדרבננו הכוונה שבני ישראל הבינו את משמעות היציאה מתחת סבלות מצרים, אך עדיין לא השיגו את מדרגת הקדושה של ארץ ישראל, לפיכך מנו את מסעותיהם לפי מוצאייהם, לפי ההתרחקות ממצרים, ולפי המסעות שכבר עברו, "ואלה מסעיהם למוצאייהם".

לעומתם משה רבינו אשר ידע והשיג את מעלת קדושת הארץ שהיא היתה מטרת מסעם, רק הוא ידע את התכלית האמיתית של המסעות, ולכן נאמר עליו "ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם", דכל מה שהוציאנו ממצרים הי' רק מפני מסעיהם לארץ ישראל, ארץ אשר עיני ה' אלוקיך בה.

קול יסודי התורה

2171 - 03.6171120

מס'	שיעור השבוע הבעל"ט
121	יום ראשון ביצה דף יב.
122	יום שני ביצה דף יב.
131	יום שלישי ביצה דף יג.
132	יום רביעי ביצה דף יג.
141	יום חמישי ביצה דף יד.
	ער"ש ושכ"ק - חזרה

הכתובת להשיג הגליון

וכן הארות והערות

a.ch.bnb@gmail.com

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

אלה מסעי, אלה פוסל את הראשונים, כי מסעי' פי הרוצה להתעלות ולנסוע אל הקדושה, חייב תמיד לפסול את מעשיו הראשונים, שעד עתה לא עשה מאומה. (שפתי צדיקים)

ואלה מסעיהם למוצאיהם, מ"ב המסעותיהם הכנה לדורות, ובכל מסעי היה מלחמה ואחי"כ ויחננו, וכן על כל אחד מושראל, לחפש לצאת מהמסע הזה למסע ולמלחמה אחרת. (שפת אמת)

ואלה מסעיהם למוצאיהם, ואלה מסעיהם, שתכלית הגלות הוא שיהיו ישראל מוזכרים בשלימות, למוצאיהם, באופן שיוכו לצאת ממנה ביד רמה. (באר משה)

ויסעו בני ישראל מרעמסס, אותיות רע המסס, ר"ל מעניני תאות עולם הזה הרעים, ויחננו בסוכות שהשיגו שעולם הזה הוא דירת ארעו ואין כדאי לתאות, ואחי"כ ויחננו באתם אותיות אמת, שהגיעו למדרגת אמת, שנמאס להם לדבר הו"ץ מתורה ותפלה. (אילנא דהיי)

ויסעו מסכת ויחננו באתם, אם נוסעים מהסיפוק היינו שלא משתמש בזה העולם רק הכרחו בלבד, אזי אחי"כ כשיוצאים מהעולם, ויחננו באתם אותיות אמת, דשם הניתנו, ולא יצטרכו לגולגולים ועונשים. (אגרא דבלח)

וישב על פי החירות, וישב דצריכים לשוב בתשובה, על פי החירות על שנתנו חירות לפה. (משמרת איתמר)

ויסעו מרפידים ויחננו במדבר סיני, הרוצא לנסוע ולצאת מרפידים מרפיון

ידים בלימוד התורה, ויחננו במדבר סיני, ישים עצמו כמדבר. (דודאים בשדה)

ויסעו ממדבר סיני, ויחננו בקברת התאווה, ר"ל ע"י שזוכה להכנעה שנרמזו בתוכה, עי"ז ניצל מן היצר הרע ונשבר תאוותו. (אמרי יוסף)

ויסעו ממדבר סיני, ר"ל לרמז כי מתחילה נוסעים מהר סיני כתינוק הבורח מבית הספר, ועל ידי ביטול תורה ויחננו בקברות התאווה, דמתחיל להתאוות ועדיין היתר הוא, וזוהו ויחננו בעוה"ד בחצרות, חצר שאינה משתמרת, דניחא בהפקירא, ומהצרות לרתמה, גחלים רתמים, להלעיב בנביא ה' ובמלאכיו, על מלאים פרצות כרימון, פורקין עול תורה כולה, ומשם ללכנה נתלכנים באש דגיהנום, ה' יצילנו. (תורת משה)

קברת התאווה, אמר הרה"ק מווארקא זי"ע התאות עלולות להפוך לקבר לאדם, כדאיתא הקנאה והתאווה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם, ולכן נקרא קברות התאווה, כי התאות הן הקברים. (בית יצחק)

זאת הארץ אשר תפול לכם לנחלה, בכח התורה הקרויה נחלה, תפל לכם שתפילו ותכניעו את כחות הרע. (נועם אלימלך)

והיה לכם גבול נגב מקצה ים המלח, והיה לכם גבול נגב זה התורה, מקצה ים המלח כמו הים שאין לו עומק וסוף, כן אין עומק לתורה, וכל שיתעמק יותר יתאווה יותר כמו השוטה מי ים המלח רוצה לשתות עוד, קדמה דיוסף שלימות ככל יום לתכלית הפונה קדים. (אור פני משה)

והתאוותם לכם גבול קדמה, פי' לשון תאוה הכתוב מרמז כי זה גם טובה לאדם, שיש לו עכ"פ תאוה ללכת בדרך הישר, ומצפה על הנאוה שיהיה בזמן קרוב. (תפארת שלמה)

למטה יהודה כלב בן יפונה וכו', ולא כתוב נשיא וכן בבנימין, רק שהשליכו כבודם מנגדם, דכלב אמר בשבחה ארץ ישראל אע"פ שלא יהיה נשיא בא"י וכן בבנימין אליהו הוא אלה, לכן נבחרו להורות, שאם נעשה לשם שמים, אז לא נפסיד כלום, ואין אדם נוגע במוכן לחבירו. (מאור ושמש)

ולמטה בני דן נשיא, זה הודן את עצמו, נשיא זוכה להתעלות לגדולה. (משמרת איתמר)

את שש ערי מקלט אשר תתנו לנשם שמה הרצח, לנשם שמה הרצח פי' אפילו זה שרבו עוונותיו, עד שנקרא רוצח לפי שרוצח את נפש עצמו, עם כל זה יש לו תקנה להימלט אל שש ערי מקלט, רמז לששת התיבות של שמע ישראל וכו'. (בית אברהם)

והיו אלה לכם לחקת משפט לדורותכם, לחקת משפט פי' דבכה הצדיקים העוסקים בתורה להשפיע השפעות טובות לדורותיכם עד סוף כל הדורות, ככל מושבותיכם לרבות בזמן הגלות. (יברי אמת)

בערבות מאוב על ירדן יריחו, בערבת מאוב פי' זה שאבינו שבשמים ערב עליו מוכטח הוא שיוכה ליראת שמים בשלימות, ירחו מלשון והריחו ביראת ה'. (ויאמר משה)

לעילוי נשמת הרה"ח ר' שמעון ב"ר שניאור זלמן ראסקאל ז"ל
מלבי"ע ז' מגרם אב תשי"ח לפ"ק

דבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

אלה מסעי בני ישראל מארץ מצרים וכו' והנ"ל לפי דברי המדרש ויאמר הי אל משה ואהרן וגוי החודש הזה לכם, מלמד שהיה הקבי"ה מבקש באיזה דבר לגאול את ישראל ולא מצא עד שמצא זכות של משה ואהרן, עוד איתא שם במדרש רי מאיר אומר לי ולכם הוא הגאולה שנאמר אשר פדית לך ממצרים וגוי ואלקיו יקבעו את החודש לי ולא לכם, וכתבו המפרשים והגאולה היתה למען קדושת שמו יתי עצמו המחולל היו בנזים בשבת עם קודש בניי בארץ לא להם, ונמצא כי בשביל שני דברים נאל הי את אבותינו ממצרים, בזכות משה ואהרן ולדברי ר"מ בשביל השיית לבדו, וזוהו יתבאר הכתוב אשר יצאו מארץ מצרים, היינו משום זה יצאו ממצרים הגם שלא היה להם שום זכות עכ"ל נאל אותם, והמעם הוא ביד משה ואהרן כי מצא זכות משה ואהרן, אולם משה רבינו שהיה עניו מאד מכל אדם לא רצה להחזיק טיבותיה לנפשיה לומר שעיני זכותו יצאו, עייב ויכתוב משה את מוציאיהם למסעיהם, היינו מה שיצאו ממצרים, על פי הי, דגאל אותם למען קדושת שמו ולא בשבילם ותלה הגדולה בהי ית"ש. (עצי חיים)

למוצאייהם, היינו שזאת היתה מטרת של אלה מסעיהם, בשביל מוציאיהם, היינו כדי להוציא או הניצוצות הקדושים עיני עבודתם בתורה ומצות, ונתקדשו בקדושה. (דברי יוא"ל)

☆

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן, ויובן דאיתא במדרש בשעת מתן תורה ראו ישראל מלאכי השרת עשויים דגלים והתאוו להם ומלא הקבי"ה משאלותם, אך איתא במדרש אחר להיפך כי התאוו לשור שבמרכבה ועשו העגל, וכתב בהת"ס לבאר דהמתאווים לשור שבמרכבה היו שארי ישראל, אבל משה ואהרן הם התאוו לדגלים, עייב, וזוהו הכיבור אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותיהם, רומז על ענין הדגלים כמו שדרשו חז"ל אין דגלים אלא צבאות שנאמר דגל מחנה יהודה לצבאותם, ועייז אמר הכתוב ביד משה ואהרן, ללמדינו שוכנו בניי לענין הדגלים רק בזכות משאלותם של משה ואהרן, אשר התאוו לזה בשעת מתן תורה כאשר ראו מלאכי השרת עשויים דגלים, ומלא הקבי"ה משאלותם. (ברך משה)

☆

וידבר הי אל משה וגוי, דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי אתם עוברים את הירדן וגוי, ואבדתם את כל משכיותם ואת כל צלמי מסכתם תאבדו וגוי, ויליפ עפי"מ דאי במדי (דביר פ"א ס"י) אמר משה לפני הקבי"ה אתה אומר לי לא תעבור את הירדן הזה, הרי אתה עושה תורתך פלסתר דכתיב (דברים נד טו) ביומו תתן שכרו, זו היא שילום עבודה של ארבעים שנה שעמלתי עד שיהיו עם קדוש ונאמן. וצריך לומר דשכר מצוה כהאי עלמא ליכא, ומשום הכי לא נכנס משה לארץ ישראל. והנה העיר האלגאוי בשארית יעקב (פי מסעי) אהא

דאמרינן (שבת פח.) דאיכא מודעא רבה לאורייתא, מהא דק"ל (כבא כתר מו) תליוהו וזבין זבניה זבינא, דאגב אונסא וזוי גמר ומקני, וכיון שהקבי"ה הכפית שכר לשומרי מצותיו, איכא שכר מצוה, ונימא אגב אונסא וזוי גמרו ישראל וקנו התורה ומאי מודעא איכא, ותיריך דדוקא אם תליוהו וזבין (היינו שנתן מעות מ"ח) אז אמרינן אגב אונסא וזוי גמר ומקני, אבל מתן שכר המצות כהאי עלמא ליכא, ולכן לא מהני כשהוא באונס, עכ"ל. והנה כתב ביושב אהלים (פי תשא) דלפי מה שכתבו התוס' (שם: ד"ה אסור) דבני נח אינם מוזהרין על עבודה זרה בשיתוף, עיי"ש. אם כן אם היה לאבותינו קודם מתן תורה דין בני נח, הרי אי איכא טענת מודעא על קבלת התורה, לא היה עונש על עבודה זרה בשיתוף, אבל אי אמרינן שהיה להם קודם מתן תורה דין ישראל, אם כן גם קודם לזה היו מוזהרין על השיתוף, עכ"ל. וזה שנצטוו משה לאמר לישראל, כי אתם עוברים את הירדן, אתם דייקא ולא אני, הגם שביקש משה לעבור מכח שכר מצוה, עם כל זה לא נכנס משה לארץ דשכר מצוה כהאי עלמא ליכא, אם כן יש חשש שימנו בני ישראל לומר דאיכא מודעא על מתן תורה שהיתה ככפיה ויבואו למענות בעבודה זרה בשיתוף, לזה הזהיר ואבדתם את כל את כל משכיותם ואת כל צלמי מסכתם תאבדו וגוי, דכמאת ליכא טענת מודעא כלל, ובפרט בארץ ישראל כמבואר במפרשים (חידושי הרמב"ן שבת פח.) דבארץ ישראל ודאי ליכא טענת מודעא, דעל מנת כן ניתנה להם כמבואר בכתובים (תהלים קה טו) ויתן להם ארצות גוים ועמל לאומים יירשו בעבור ישמרו חקו ותורתיו ינצרו, ועייב יתרחקו מעבודה זרה מכל וכל, ויקיימו את כל חוקי התורה ומשפטי.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

ויכתוב משה את מוציאיהם למסעיהם. ויש לפרש בהקדם דברי הורע קודש כי בכל מקום מאלו המסעות היה שורה שם קליפה אחרת, וישראל כשהנו במקומות ההם עשו בכל מקום תיקונים כפי הצורך לבטל הקליפה השורה במקום ההוא, ושמות הקליפה והתיקונים שעשו ישראל במקומות ההם הכל מרומז בשמות המסעות עייב, וזוהו יש לרמז בדברי הכתוב ויכתוב משה את מוציאיהם למסעיהם, דהיינו מה שהוציא הניצוצות הקדושות כל זאת כתב משה רבינו ורומז בשם המסעות, ואמר עוד ואלה מסעיהם

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונגוה מפיקים

בשפתי צדיקים

אלה מסעי בני "ישראל"

מזן הבעש"ט הק' זי"ע כשנסע בנסיעה הידועה, הראה לו רבו במקום זה היה מרומז הנסיעה שהיו נוסעין ישראל במדבר במסע זה, וכל נסיעות האדם מרומז בתורה וכו', וכן כשנשברה לו הספינה והיה בעצבות גדול, ובא רבו ותמה עליו, והראה לו באיזה עולמות הוא עכשיו, והיה שמות אהיה וצרופי אהיה וגו', ואז התחזק בלבו למתקן בשרשן כידוע לו. (כתר שם טוב)

ויסעו מהר שפר

סיפר הרה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע שבהיותו בעיר סקאהל, שמע פעם בראש השנה לבעל תוקע שבקע רקיעים בתקיעותיו, בהוסיפו, שזה לא היה בזכות הבעל תוקע בעצמו כי לא היה בר הכי, אלא שזכה לכך מכח הציבור ששמעו התקיעות, [צדיקים אמרו, כי ברוב ענוותנותו לא הרגיש שחשיבותו של התקיעות היו בזכותו שהוא היה בין השומעים], ובזה פי' הגה"ק מהר"מ מבולגורייא זי"ע מאמר הכתוב בפרשתן "ויסעו מהר שפר ויחנו בחרדה וגו' ויחנו במקהלות", דמה שזוכים ל"החריד" ב"שופר", הוא ע"י "ויחנו במקהלות" מכח הציבור ומקהלות עם, כי בכח הרבים זוכים לחרדה אמיתית ומכניעים את היצר. (שרפי קודש)

ל טוב בעיניהם תהינה לנשים

מקובל בשם הרה"ק ר' יחזקאל מקאזמיר זי"ע בשם הרה"ק מלובלין זי"ע שאין לומר שום דעה בשום שידוך, רק כפי שיוטב בעיני המחזתנים והזוג, ואמר שמפורש בתורה כן, שאמר השי"ת למשה בבנות צלפחד "ל טוב בעיניהם תהינה לנשים", ומדוע לא אמר למי ינשאו, ועל כרחך שאין לומר בזה שום דעה, עכדה"ק, ובס' אור הנפלאות מובא דהרה"ק ר' יוסף מטארטשין זי"ע שאל פעם את אביו הרה"ק מלובלין זי"ע אודות שידוך, השיב לו אביו: אין לנו ידיעה ברורה, כי זה הוא בכיפת השמים, אמר לו בנו: הלא כל הדברים הם מהשמים, השיבו הרה"ק מלובלין: בתנאים כותבים "המגיד מראשית אחרית", אחרית הוא עד סוף כל הדורות, וזה רק השי"ת לבדו יודע, עכדה"ק, ובספר שיח קודש מובא שפעם אחת שאל הרה"ק מקאצק לאחד מחסידיו, למה אינו שואל ממנו עצה בשידוכין, והשיבו כי יש לו קבלה בענין שידוכין שגם לרבי אין ידיעה, אמר לו הרה"ק: אבל עצה טובה יוכל עכ"פ רבי ליתן, ובס' שיח קודש מובא דהרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע סיפר: בעיר קריסטענפאלע היו האנשים מאדערענע חסידישע אידן, ואיש אחד משם היה רגיל לנסוע לזקני זי"ל הרה"ק ר' יהושע מבעלזא זי"ע, פעם אחת אמר אחד מהמאדערענע חסידים להחסיד הזה: למה אתה נוסע לבעלזא, השיב לו: כשאני רוצה שידוך, אני שואל באיזה מן

הרבה שידוכים ששידכו לי אסכים, והוא אומר לי: "מה שהלב מושך אותך אותו שידוך תעשה", אמר לו הנ"ל: למה אתה צריך לנסוע להרה"ק? גם אני אומר לך כן, ובוודאי שהשידוך המושך אותך תעשה, ציית הנ"ל לאותו האיש והפסיק מלנסוע, לאחר שני שנים נסע עוד הפעם לזקני, שאל אותו זקני: למה הפסקת לנסוע משך שני שנים? וסיפר לו את כל המעשה הנ"ל, שאל לו זקני, א"כ למה לא המשכת בהפסקתך? ענה הלה: כשהרבי היה אומר לי מימרא הנ"ל היה לבי מושך אותי, אמנם כשהפסקתי לבוא לא משך אותי הלב לשום שידוך, ואמר הרה"ק מבעלזא זי"ע שזהו הפשט בדברי המשנה (אבות ו א) ונהנין ממנו עצה ותושיה, ולכאורה למה לא כתיב ונתנין עצה ותושיה, אלא י"ל דהנה כשאחד בא לשאול עצה על שידוך, אי אפשר לומר לו תתחתן עם איש זה דווקא, דאם כן נמצא שאתה מיעצו לא להתחתן עם איש אחר, וזה אסור לעשות, אלא העצה הוא שמיעצים לו באופן כזה ש"ונהנין ממנו עצה", היינו שהלב מושך לזה השידוך אשר הגון בשבילו.

הפטרות מסעי

שמעתי שהרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע אמר פעם, מי שמכיר את הצדיק הקדוש רבי פנחס מקארעין זי"ע הוא מסוגל ליראת שמים, וכאשר שמע זאת בנו הק' רבי אלעזר זי"ע, נסע לרבי פנחס מקארעין ובעת שישב אצל השולחן של הק' רבי פנחס, הפטיר הק' ר' אלעזר ואמר בזה הלשון: טאטע! (אבא) נענה הק' ר"פ: ודילמא לאו אביו הוא, ולא השיבו כלום. וכשנסע הק' ר' אלעזר לביתו, וסיפר הדברים לאביו הק' ר"ר אלימלך, שאלו הק' ר"ר אלימלך: ומה השבת לו, ואמר: לא השבתי לו כלום, ואמר היה לך להשיב לו, הלא כתיב 'שאל אביך' (דברים לב, ז) מלשון שאלה והלואה 'מען ליהט זיק א טאטע. על פי דברי קדשו יש לפרש הפסוק בהפטרות השבוע (מסעי) "שמעו דבר ה'" וגו' עד "הלוא מעתה קראתי [קראת קרין] לי אבי אלוף נעורי אתה" (ירמי ב, ד-ה ג, ד) ולכאורה צריך להבין הקרי והכתיב, למה לא נכתב קראת כמו הקריאה שאנו קורין. וי"ל דהנה הנביא הוכיח לישראל מה שהחסירו וחטאו נגד הבורא ב"ה, והודיעם כי השי"ת רוצה בתשובת ישראל עמו, כי רצונו ית' להטיב, דכל בריאת העולם היה כדי להטיב עם בריותיו, כידוע, וזה שאמר "הלא מעתה קראת לי אבי" ר"ל גם אם מעתה תקרא לי אבי, גם כן "אלוף נעורי אתה" ולכן הכתיב הוא 'קראתי' כי באמת כביכול הקב"ה הוא הקורא, רק מחמת קצת בחירה שיש לו לאדם, הגם שאינו במדריגה זו לקרות להקב"ה אבי, מכל מקום אם יתחזק בכל כחו ויקרא "אבי" מעלה עליו הקב"ה כאילו מעצמו קרא כן, ויעזור לו שידבק לו באמת ויגיע לבחי' "אלוף נעורי אתה".

פרפראות לחכמה

מאמרים נהמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, כפתור ופרה משוקדים

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן. וי"ל דהנה המפוי תירצו מה שיצאו ישראל טרם נשלם הזמן של ת' שנה לפי שהמלאכים השלימו כדאיתא במדרש ילקוט (שמות י"ב ר"ב) ביום ההוא יצאו כל צבאות ה' גם מלאה"ש יצאו ממצרים, ואיתא ב"אלשיך" שלכן לא היה גאולת מצרים ע"י אחר אלא ע"י משה כי משה היה במדרגת מלאך והואיל והמלאכים השלימו הזמן והיו צריכים לגאול גם אותם ורק מלאך יכול לגאול המלאכים, וז"ש "אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים" לפי הזמן ולמה יצאו לפני הזמן "לצבאותם" שהמלאכים השלימו ולכן היה צריך להיות הגאולה "ביד משה ואהרן" דווקא כי משה היה במדרגת מלאך. (לקוטי נפתלי)

☆

ומצרים מקברים את אשר הכה ה' בהם כל בכור ובאלוהיהם עשה ה' שפטים. לכאורה מה ענין זה לזה, אשר הכה ה' בהם כל בכור – ובאלוהיהם עשה שפטים, והנה, רש"י ז"ל פירש "ומצרים מקברים" טרודים באבלם, ולכאורה, מאי אתא לאשמעינן בזה שהיו טרודים באבלם. וי"ל, דהנה איתא בכל בו (סי' קד"ב דף פח) דאין מתאבלים על הבכורים, דסתם בכור הוא קדש לאלוקים, ונחשב כאילו אינו שלו (ע"י ב"י והמ"א יו"ד ס"ח סע"ד) וזה הטעם שייך דווקא אם קדוש הוא לאלוקים, ואז אין לו להתאבל עליו, אבל אם הוא מסופק שיש לו אלוה ח"ו, אז שורת הדין נותן להתאבל עליו. וזהו שאמר ומצרים מקברים את אשר הכה ה' בהם כל בכור, דהיינו שהיו טרודים באבלם על מיתת בכוריהם, כפירש"י, ואם תקשה הלא אין מספידין על הבכור, לזה אמר "ובאלוהיהם עשה שפטים" וכיון שגם אלוהיהם לקו, א"כ אין להם שום נחמה שהוא קדוש לאלוהיו, ולכן שפיר היו טרודים באבלם על בכוריהם. (כסף נבחר)

☆

זה הדבר וגו' לטוב בעיניהם תהיינה לנשים אך למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים. וי"ל לפי מה דאיתא (ב"ב ק"ט) שבנות צלפחד לא היו ראויין לילד כיוון שנישאו לאחר שהיו ארבעים שנה, והנישאת לאחר ארבעים אינה יולדת, אלא מתוך שצדקניות היו נעשה להן נס וכן ילדו, ואם נאמר שמן התורה אין

☆

זה הדבר וגו' לטוב בעיניהם תהיינה לנשים אך למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים. וי"ל לפי מה דאיתא (ב"ב ק"ט) שבנות צלפחד לא היו ראויין לילד כיוון שנישאו לאחר שהיו ארבעים שנה, והנישאת לאחר ארבעים אינה יולדת, אלא מתוך שצדקניות היו נעשה להן נס וכן ילדו, ואם נאמר שמן התורה אין

הבעל יורש את אשתו א"כ היו יכולים להנשא למי שירצו אפי' משבט אחר ואין הסבת נחלה כיוון שבנים לא יהיה להם והבעל אינו יורש אותם א"כ יחזור הנחלה שלהם לשבטם רק הקב"ה נתן להם עצה טובה שינשאו לבני משפחתם כדי שיעשה להם נס ויהיה להם בנים ולא יסובו הנחלה, ועכשיו מובן "לטוב בעיניהם תהיינה לנשים" מכל שבט שירצו כיון שממילא לא יהיה להם בנים "אך" (עצה טובה אני נותן להם) למשפחת מטה אביהן תהיינה לנשים" כדי שהקב"ה יעשה להן נס. (תורת משה חת"ס)

☆

את שלש הערים תתנו מעבר לירדן ואת שלש הערים תתנו בארץ כנען וכו'. וברש"י א"י אע"פ שבארץ כנען תשעה שבטים וכאן אינם אלא שנים וחצי הושה מנין ערי מקלט שלהם משום דבגלעד שכחי רוצחים וכו' והקשו בתוס' ע"י (מכות ט): הא רוצחים מזידים הם ולערי מקלט אינו גולה אלא שוגגים, עיי"ש מה שתירצו, והנה הרמב"ן ז"ל מתרץ דהנה רוצחים הורגים בלא עדים ושופכים דמים במרמה ואומרים שוגגים אנו ורצים לערי מקלט, וערי מקלט מתמלאים מהם והוצרכו להרבות ערי מקלט לקלוט את כולם שלא נודע מי המזיד וכו' עיי"ש. ולפי"ז יל"פ מה דאיתא בגמ' (יומא ט) מאי דכתיב יראת ה' תוסיף ימים, אלו כהנים שבמקדש ראשון שלא שימשו בו אלא ח"י כהנים גדולים, ושנות רשעים תקצורנה, אלו כהנים שבבית שני שימשו בו יותר משלש מאות כהנים, עיי"ש. ולכאורה קשה דפשטי דקרא מיירי בכל הצדיקים והרשעים, ונראה דקשיא ליה דהול"ל יראת ה' מוספת ימים, אלא י"ל דכוונת הכתוב שתוסיף לאחרניא, וכן שנות רשעים תקצורנה, ר"ל מקצרת לאחרים, כי לפי דברי הרמב"ן הנ"ל דכתב שהיו רוצחים והורגים בלא עדים ואומרים שוגגים היינו וכו' א"כ בריחת אנשים אלו לערי מקלט היא טובה לעולם שהרי עיי"כ אינו יכול לצאת לחוץ ולהרוג עוד. והנה מקרא מפורש הוא שרוצח חוזר מעיר מקלטו במות הכהן הגדול והיינו דקאמר יראת ה' של הכהנים גדולים שבמקדש ראשון שהאריכו ימים, תוסיף ימים לאנשי הארץ, שעיי"ז הרוצחים מסוגרים ואינם יכולים לצאת שנית להרוג, ושנות רשעים, ר"ל של כהנים גדולים שבבית שני שלא הוציאו שנתם, וא"כ בכל שנה היו יכולים הרוצחים לצאת מהערי המקלט ולחזור ולהרוג ולקצר שנות עם הארץ מפני הרציחות.

☆

והקרייתם לכם ערים. איתא (במד"ד כ"ג י"ג) זש"ה (שם כה) טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך, י"ל ע"פ מה דאיתא במדרש ילקוט (תהלים כ"ה תש"ם) מקלט היה כתוב בפרשת דרכים כדי שיכיר הרצון ויפנה לשם, וז"ש "והקרייתם לכם ערים" שיהיו נקראים בדרך עיר מקלט זש"ה "טוב וישר ה' על כן יורה" היה כתוב "חטאים" חטא היינו בשוגג לרוצח שהרג בשגגה ונס לעיר מקלט "בדרך" את הדרך לעיר מקלט.

אלה מסעי

ביאור מפת הגבול ההרומי של ארץ ישראל

קיצור מתוך הקונטרס הנפלא "אלה מסעי"
 מאת: הרב שמואל בנימין אליעזר בערגער שליט"א

והיה לכם פאת נגב ממדבר צן על ידי אדום והיה לכם גבול נגב מקצה ים המלח קדמה: ונסב לכם הגבול מנגב למעלה עקרבים ועבר צנה והיו תוצאתיו מנגב לקדש ברנע ויצא הצר אדר ועבר עצמונה (במדבר ל"ג ג' ד')

ויצא אל מנגב למעלה עקרבים: (יהושע ט"ו ג')

קדשה, ובפרשת מטות כתיב בשלחי אותם מקדש ברנע, ובפרשת מסעי כתב מנגב לקדש ברנע, שני קדש ברנע הם, זה שבארץ כנען והוא אותו המזכר בספר יהושע בעיירות שבארץ כנען, וקדש ברנע שמשם נשתלחו המרגלים כדכתיב בפרשת מטות בשלחי אותם מקדש ברנע, ואין לומר שנשתלחו מקדש ברנע שבארץ כנען, דהא קים לן לא נכנס משה רבינו לארץ, וקדש גרידא בקצה גבול ארץ אדום, עכ"ל החזקוני.

והנה מקצה ים המלח קדמה עד הים הגדול דהיינו "וואדי על עריש", יש מאה וחמישים קילאמעטער ממזרח למערב, ומחרב עד קדש ברנע יש קרוב למאתיים ועשרים וחמש קילאמעטער מדרום לצפון.

והנה בפרשת שלח, וישכמו בבקר ויעלו אל ראש ההר לאמר הננו ועלינו אל המקום אשר אמר ה' כי חטאנו, וברש"י אל ראש ההר, הוא הדרך העולה לארץ ישראל. ומשם נראה שיש אצל קדש ברנע איזה הר אשר משם עולים לארץ ישראל.

ומצאתי בספר אלה מסעי, בענין נחל מצרים והנילוס, שכתב: הרדב"ז בתשובותיו (סי' שני אלפים ר"ו) כותב ז"ל: הרב המזרחי חשב כי נחל מצרים הוא נילוס כאשר צייר באותו פרשה (שם), ואין לתפוס עליו, לפי שהוא ז"ל צייר מה שלא ראה וכו', ועוד שאין קורא הכתוב לנילוס נחל מצרים אלא יחור, או פישון, אלא האמת הברור כי נחל מצרים הוא הנקרא היום 'וואדי אל עריש', ואני עברתי בו והוא מלא על כל גדותיו, ושוב עברתי בו והוא יבש אין בו מים כלל, ונקרא נחל כמו נחל

ממדבר צין

הנה היות שכל גבול אשר היא בין צפון הערבה ובין ים המלח והרי יהודה, היא נמצאת במדבר צין, הנה כדאי להרחיב כאן את תכונת זו המדבר הקטן בכמות, והגדול באיכות.

הנה בספר הערוך כתב על צין, שני ערכים, האחד שהוא מלשון קרירות דהיינו צינים ופחים, והשנית מלשון ציני הר הברזל. והנה הבעל תבואות הארץ תפס לשון שני. והנה אפ"ל שהיות שיש שם תמיד רוח חזק כמו שראיתי בחודש אדר תשס"ח לפ"ק, וגם כשהייתי בשבת פר' בלק באכסניא בערד בתקופת תמוז, היה שם רוח חזק, הנה אפ"ל שנקראת צין כי יש שם תמיד רוח חזק.

הנה הרדב"ז בשו"ת חלק א' (סימן ע"ו) כתב ז"ל [לענין הזמן של כניסת שבת ויציאת שבת]: אפילו בארץ ישראל יש חילוק קצת וכו' ונמצא שאין כל בני ארץ ישראל שוין וכו' שהרי יש מהלך קרוב לד' ימים בארץ ישראל מן המזרח למערב וכו' עיי"ש. והנה בפירוש האברבנאל על התורה (ריש פר' בשלח) ז"ל: וכן כתוב בספר חלוקת הארץ שממצרים עד ירושלים בדרך אשקלון יש בלבד מהלך שמונה ימים והיה מפני זה קרוב הדרך ההוא מאד, עכ"ל.

והנה בחזקוני כתב, ז"ל בפר' שלח: אל מדבר פארן קדשה. מדבר פארן ומדבר צין וחצרות וקדש ברנע ורתמה סמוכים זה לזה, דהא כתיב הכא נסעו העם מחצרות ויחנו במדבר פארן והוא רתמה, כמפורש בפרשת מסעי, ושם כתיב ויחנו במדבר צין היא קדש, וכאן כתיב אל מדבר פארן

על ידי אדום

הנה החלק היותר גדול של הגבול הדרומי, רובא דרובא, דהיינו מים המלח עד נחל מצרים, היא על תחום אדום, כמ"ש באונקלוס על תחומי אדום. וכשהגבול מגיע לנחל מצרים אז היא ארץ הקודש על תחום מצרים מעצמון עד הים הגדול.

והנה הגבול של ארץ אדום, תחילתה בין הר שעיר להר מואב, דהיינו נחל זרד. כמבוא בפ"ל דברים (ב' י"ג) עתה קמו ועברו לכם את נחל זרד ונעבר את נחל זרד וכו', וידבר ה' אלי לאמר אתה עובר את גבול מואב את ער.

והנה זה הגבול הולך ממזרח של העולם עד לים המלח, ומשם באלכסון לדרום של מערב של העולם עד לקדש ברנע, והמתבונן בהמאפע שעשה בטלמיא"ס בזמנו של רבינו הקדוש, ימצא לנכון כל מה שאמרנו.

והנה ים המלח, הגבול המזרחי שלה היא ארץ מואב כמבואר ברש"י באריכות בפרשתו, וז"ל בסופו: וקרבו עד הירדן, והוא כנגד מקצוע צפונית מערבית של ארץ מואב. נמצא שארץ כנען שבעבר הירדן למערב היה מקצוע דרומית מזרחית שלה אצל אדום. והיוצא לנו מדברי רש"י שמקצוע צפונית מערבית של ארץ מואב עד המקצוע צפונית מערבית של ארץ אדום הוא אצל גבול מואב.

מעלה עקרבים

הנה מלשון הכתוב יש להבין שהמציאות היא שבתוך הרי יהודה ההולכים באלכסון מסוף הדרום של ים המלח מקצה ים המלח בקצה המערב לצד דרומית מערבית של ארץ הקודש והם הרי יהודה המגינים על ארץ הקודש מפאת נגב, הנה באמצע ההרים יש "מעלה" גבוה אשר על ידיה עולים מארץ שעיר לארץ הקודש ויש בזה המעלה צורה של הר שהוא נראה כמו "עקרבים" וכן הוא עד היום הזה, ולקחתי תמונות מזו המעלה, ממעלה למטה, מהעליקאפטע"ר, וגם ממטה ללמעלה. והמעלה עקרבים שציינו עושי המפות של כהיום וגם המקובלים של המאות שנות האחרונות היא המעלה עקרבים האמיתית שכתוב בתורתינו הק'.

והנה כפי הנראה הלכו המרגלים לרגל את ארץ כנען ועלו ע"י מעלה עקרבים, שהיא בקצה דרומית מזרחית של ארץ הקודש. וז"ל רש"י בפר' שלח: ממדבר צין עד רחב לבא חמת. הלכו בגבוליה

איתן וכו', ולכן אין לתלות טעות כזה ברש"י ז"ל עכ"ל, וכותב עוד בתו"ד שכן כותב בעל "כפתור ופרח" בהדיא, שוואדי אל עריש הוא נחל מצרים המפסיק בין גבול מצרים לגבול א"י, ומסיים שם: ולמפורסמות א"צ ראייה, עכ"ל. וכמו"כ כתב שם בשם רבינו בחיי, עכ"ל בספר אלה מסעי להרב דן שווארץ שליט"א.

אמר המלקט, הנה לפי כל הנ"ל אפ"ל כי העומד אצל שעיר והר מואב אצל נחל זרד, ופניו למערב ואחוריו למזרח והולך למערב הנה יגיע אל קצה הדרום של ים המלח ושם היא המישור או להלן אצל מעלה עקרבים כי שם היתה המקודה האמצעית בין כל המלכיות שגרו באותו האיזור ששם היו מתקבצים שעיר ומואב ועמון מהמזרח, וכנען סדום ועמורה וצביים וצוער מהאמצע, ועמד ממערב, וכל המלכיות היו גרים בזו האיזור אשר היו קרובים לעמק השדים היא ים המלח באותם הזמנים, והנה ההולך ממזרח למערב, הנה מצד הימין יראה את הרי יהודה, ובשמאלו יראה את הרי שעיר, ובאמצע הוא הולך במדבר צין אשר היא רחב במזרח ונעשה צר במערב, וכל עוד שהולכים אל המערב מתקצר המדבר עד שמגיע אל הר החלק, וזה המדבר הוא קטן הכמות וגדול האיכות, מפני שהוא הגבול של ארץ הקודש, והוא בין צפון מדבר פארן ובין ים המלח והרי יהודה, כמו שיראה הרואה על המאפע, ובמזרח הוא עמוקה כמו ים המלח, כי פני ים המלח נמוכים 393 מעטער מהמים שבים הגדול, כמוש"כ למעלה אצל ים המלח, ובמערב היא גבוה ממימי ים הגדול כמו 600 מעטער בערך, ומשם בערך היא התחלת נחל צין אשר היא הולכת ממערב למזרח מקום גבוה להנמוך עד שהיא שופכת אל ים המלח, וכשהגבול הולכת יותר למערב באלכסון, היא מגעת עד קדש ברנע, כי אחר שכתוב בתורה ונסב ולא מצינו שום לשון של הטייה ימין או שמאל, אלא הגבול באלכסון הולכת בזה הדרך, כמו שיראה הרואה בהמאפע שהיא מיוחס לבטלמיא"ס, דהיינו המאפע שנעשה אחר החורבן של בית שני.

והנה אורך מדבר צין מהר שעיר עד קדש ברנע היא בערך 80 קילאמעטער, והרוחב אצל מעלה עקרבים היא בערך 15 או 20 קילאמעטער, נמצא לפי כל הנ"ל שקדש ברנע היא בערך באמצע הגבול הדרומי, בין ים המלח לים הגדול.

וכדי שבין למה שמו את הר החלק על המפות במקום שהוא, ומי יאמר לנו שהוא באמצע א"י למערבה של המעלה עקרבים, ע"כ אמרתי להעתיק את לשונו של הכפתור ופרח, ומזה יכולים ללמוד שכוונת הכתוב היא נכח בעל גד בבקעת הלבנון, דהיינו שהר החלק היא באמצע ארץ ישראל, נכח בעל גד בבקעת הלבנון.

וז"ל הכפתור ופרח: וכן נמצא לרבותינו ע"ה, לפעמים יקראו קצה הארץ הזאת עכו, לפעמים רקם, לפעמים דן, לפעמים באר שבע, לפעמים אשקלון, ולפעמים סולמא דצור ומחתנא דגדר, וכדאיתא פרק עושין פסין (עירובין כ"ב ב') לפעמים כזיב, טורי סמוס וסולמא דצור, דן, גבע, רקם, וכיו"ב. כבר ידעת שנחל מצרים וטורי אמנוס בקו ישר למערב, וכן באר שבע ודן למזרח, אבל אשקלון ורקם בקוטר (פי' כוונתו: באר שבע מול דן בקו ישר אבל אשקלון ורקם באלכסון [=קוטר]), ואפשר לפרש, קו ישר הכונה מצפון לדרום, וקוטר הכונה ממזרח למערב, והוא משתמש כמה פעמים בלשונות ישר וקוטר במובן זה), וכן סולמא דצור ומחתנא דגדר. האמנם אחר ביאור גבולי התורה עפ"י הפרשה המיוחדת לזה לא יפול ספק בשום דבר מזה.

היוצא לנו מדבריו שלכן כתוב מבעל גד כדי שנדע את מקומו של הר החלק שהיא מכוון נגד בעל גד בצפון, ומזה ידעו את מקומו של הר החלק.

ועבר צנה

הנה אחר שנתברר לנו עפ"י היסודות של חז"ל והראשונים את מקומו של גבול הדרום בין ים המלח ומעלה עקרבים והר החלק, כי זה היתה עיקר הברירה הנוגע הלכה למעשה בענין שטח הערבה אשר הוא חוץ לארץ ישראל והוא ארץ החול, נשאר לנו עוד לברר את הכתובים המדברים אודות הסימנים הנשארים בענין גבול הדרום.

ואפ"ל בענין ועבר צנה, שהר החלק היא חציה בארץ ישראל וחציה הר שעיר כמ"ש לעיל, ואח"כ יש עוד בקעת צין הסובבת את ההר מצד השני, ואח"כ נמשכים ההרים שגם הם נכלים במדבר צין שהיא נמשכת עד קדש ברנע שהיא במדבר פארן, והגבול המדויק בין מדבר צין ומדבר פארן לא נודע לנו, וכן מבואר בתוס' במס' שבת פ"ט ע"א, עיי"ש בד"ה צין.

באורך וברוחב כמין גאם, הלכו רוח גבול דרומית מזרחית עד הים שהים הוא גבול מערבי ומשם חזרו והלכו כל גבול מערבי עד שפת הים עד לבא חמת שהוא אצל הר ההר במקצוע מערבית צפונית כמו שמפורש בגבולות הארץ בפרשתן.

ובפרשת חוקת (במדבר ל' כ"א) וישמע הכנעני מלך ערד ישב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים וילחם בישראל וישב ממנו שבי. פרש"י: יושב הנגב זה עמלק שנאמר (במדבר י"ג) עמלק ישב וגו' דרך האתרים דרך הנגב שהלכו בה המרגלים שנאמר (שם) ויעלו בנגב. הנה מסתבר לומר שגם מלך ערד ירד מערד למדבר צין בהדרך של מעלה עקרבים שהיא הדרך היחידי ששם יורדים ממדבר יהודה למדבר צין, כן נראה לפענ"ד, דהיינו שהמרגלים שהיו רק מעט אנשים היתה להם היכולת לעלות דרך שם לרגל את הארץ, אבל קשה לעלות דרך שם לכמה מאות רבבות אנשים נשים וטף, ולכן היתה הצורך לסבוב את ארץ אדום ומואב עד שנכנסו לארץ ישראל על ידי שעברו הירדן.

וברוקח בפרשתן כתב: והיא עקרבים מן הדרום מהלך יום אחד, ושני יישובים היו על שני שיני סלעים סמוכים זה לזה, זהו למעלה עקרבים. והנה הנוסע למעלה עקרבים יוכל לראות שכל הסימנים שכתבנו לעיל הם נכונים.

הר החלק

עיי' בספר תבואות הארץ (דף כ"ד) ז"ל: ובין קצה דרומית ים המלח ובין קדש ברנע כמעט מכוון באמצע המרחק שביניהן נמצא הר אחד גבוה ושמו "גבל מאדורא" (אולי הוא ההר החלק העולה שעיר, יהושע י"א י"ז) עכ"ל. הנה ממה שכתב המהר"י קרא יכולים לדעת את מקומו של הגבול בתכלית הדיוק, והיות שלא מצינו איזה ראשון או מגדולי האחרונים שיחלוק עליו, ע"כ י"ל שיכולים לסמוך על זו הגבול הלכה למעשה.

כתוב בספר יהושע (י"ב) ואלה מלכי הארץ אשר הכה יהושע וכו' מבעל גד בבקעת הלבנון ועד ההר החלק העלה שעירה וגו'. ועיי' במהר"י קרא, ז"ל: תרגומו טורא פליגא, שחולק בין הר יהודה להר שעיר, והר זה משופע מחציו כמין גג, כל ששופע ויורד כלפי דרום קרוי הר שעיר, כל ששופע ויורד כלפי צפון נקרא הר יהודה והר אפרים, עכ"ל.

בית המדרש הגדול "ויואל משה" דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א
קרית יואל - בני ברק

א התרציגע רוף

מיר ווענדן זיך צו אלע אנשי שלומינו בכל מקומות מושבותיהם מיט אַ הארציגע בקשה, היות אין די איצטיגע טעג האבן עטליכע חשוב'ע און געטרייע עסקנים אונטערגענומען אַ מעכטיגע אקציע צו באנייען אונזער ביהמ"ד מיט אַ רייכן "אוצר ספרי קודש", דעריבער בעטן מיר אייך צו אפלייגען אונזער פאלגנדע ווערטער:

אונזער "בית המדרש הגדול ויואל משה" אין שיכון קרית יואל בני ברק איז אין צענטער פון שטאט, און עס דינט שוין יארן לאנג אַלץ פעסטונג פון תורה פאר הונדערטער לומדי תורה איבער די שטאט פון אלע שיכטן און קרייזן, עס איז אַ תל תלפיות וואו אידן תלמידי חכמים און גאונים תורה פארענגען לאנגע שעות רינגס און ארום דעם זייגער מן הבוקר ועד הערב.

עס איז וויכטיג צו באטאנען דאס אין אונזער ביהמ"ד מיט איהרע שטיבלעך ארום גייען דורך היינט צו טאג איבער צוויי טויזנט כ"י מתפללים טעגליך אנגעהויבן פון די פרייע פארטאג'ס שעה'ן ביז שפעט אין די קליינע נאכט שעה'ן, און דאס איז די איינציגסטע מקום תורה ותפילה דאזי אינעם עיר התורה בני ברק וואס עס ווערט גענוצט נאר די אידישע שפראך, און נישט ה"ו די מריפה'נע שפראך וואס עס ווערט ליידערק געהערט איבעראל, אויסלענדישע געסט וואס קומען אריין ביי אונז אין ביהמ"ד דערקוויקן זיך צו הערן אַ היימישן אידיש צווישן די אלע הונדערטער בני ברק'ער בתי כנסיות ובתי מדרשות.

אבער איין גרויסער פעלער האט ביז היינט געהערשט בין כותלי ביהמ"ד, די אומגעהוירע בוין ספרי קודש, וואס צוליב די שמאלע פינאנציעלע מצב אין אר"י האט מען ליידער שוין יארן לאנג נישט באנייט די ספרים שענק מיט זייערע ספרים, עס ווערן גענוצט אלטע צוריסענע באנוצטע ספרים וועלכע ליגן שוין אין ביהמ"ד צענדליגע יארן, די שאפעס אלטן אין איין איינפאלן און מלייגט אלץ צו אונטערהאלטער'ס עס זאל נאך קענען אלטן די אלטע ספרי קודש.

עס איז ממש לא יאומן כי יסופר ווי פרעמדע לומדים ומתפללים פרעגן שטענדיג מיט וואונדער, ווי קען זיין אז דייקא אין "סאטמאר" וואס זענען באקאנט אין די וועלט אלץ די גרעסטע תומכי תורה, זאל אזוי קענען אויסקוקן אַ ביהמ"ד מיט אלטע אויפגעגעסענע ספרי קודש.

דעריבער ווענדן מיר זיך צו אייך מיט ספעציעלע בקשה זייט אייך משתתף בעין יפה וברוח נדיבה אז מיר זאלן קענען ממשיך זיין אין די עבודת הקודש לרומם ולפאר את בית היינו אזוי עס פאסט פאר אונזער שיינע קהילה נאה והסודה, און דערמיט וועט נזקף ווערן פאר אייער זכות די לימוד התורה דרבים וואס ווערט געלערנט אין ביהמ"ד יעדן טאג, צו נעמען אַ חלק אין די הוצאות קענט איר זיך פארבינדן קיין א"י מיט איינע פון די חשוב'ע

עסקנים: 00-973-573161983

הכו"ח בנרבת ברוך אשר יסים את דברי התורה

הגבאים

ודרשת והקרת

**עניינים ופלאים, בסוגיות ובפלאולים,
שמקורותיהם בענייני דיומא נמצאים**

היות שאנו עומדין בימי בין המצרים אשר החיוב להתאבל על חורבן הבית ולעסוק בדיניה על כן אמרנו להציג כאן אחד מהשאלות שנתבטו בה האחרונים וישמע חכם ויוסיף לקח

בענין הרוואה מקום המקדש בשבת האם יש עליו חיוב קריעה

משם ואינו רואהו עוד, דכן מצינו בקריעה על כל המתים דזמן הקריעה תלוי בזמן שהוא שולל, דהיינו כל זמן שאינו שולל את הקריעה חייב לקרוע אם עדיין לא קרע, (סח מאזי ואמו שקוע לעולם אע"פ שזולל לאחר ל' יום), אע"פ שלכתחילה חיוב קריעה חלה עליו בשעת ראייה אבל לא נפקע ממנו כמו ברכת הראיה או ברכת הנהנין כי שם אחר שנהנה או שראה כבר נפקע חיובו, משא"כ בנידון דידן.

ע"ד המנהג לראות מקום המקדש בשבת או בערב שבת

והנה יש תדוהגין (מחבר נס' א"י ונס' נטואה שערך ועד ספרים העוסקין בטלנות אלו) לבוא לראות מקום המקדש בפעם הראשונה בערב שבת אחר חצות או בערב יו"ט או בחוה"מ דאז המנהג בירושלים שאין קורעין.

והרבה פוסקים פקפקו בדבר, קודם כל דעצם הדבר נראה כזילותא והערמה להפקיע עצמו מחיוב קריעה, ורוץ מזה יש אחרונים דסבירי דרק בחוה"מ פטור מקריעה כי רק זה מוזכר בשו"ע (סי' ע"ט) ולא נזכר שם ערב שבת וערב יו"ט, וכן מביא בספר ארץ ישראל דחזו"א ועוד גדולי ירושלים הורו שאין להקל שלא לקרוע בערב שבת ובערב יו"ט רק בחוה"מ, ע"ש.

אמנם בספר הר הקודש מביא בשם הגאון רבי דוד יונגרייז' צ"ל שאמר לו בשם הגאון רבי דוד בהר"ן צ"ל שלא ניהא ליה דעתיה מהא דבאים לראות מקום המקדש בפעם ראשונה (א' ללאר ל' יום) בשבת, כדי להפקיע עצמם מחיוב הקריעה.

ובס' הר הקודש כותב שהוא אמר להגאון רבי דוד הנ"ל דאולי לא היה ניהא ליה לאו דווקא משום דנראה כהערמה וזילותא, אלא משום דאינו מועיל להפקיע מיד חיובא, כיון שלפי מה שביררנו לעיל נמשך עליו חיוב הקריעה כל היום עד למחרתו, וא"כ אם הגיע לראות מקום המקדש בשבת עדיין חובת הקריעה נמשך עליו במוצאי שבת, וא"כ לא עשה ולא מידי.

ועפ"י מבאר שפיר המנהג המובא לעיל שהיו באין לראות מקום המקדש בערב שבת וערב יו"ט דייקא, ולא בשבת ויו"ט גופא כי אז עדיין נתחייבו בקריעה במוצאי שבת ומוצאי יו"ט, ועל כן דוד באין בערב שבת ויו"ט דאז גם למחרתו נפטר כיון דשבת היום.

חקירת המהרי"ל דיסקין ברוואה מקום המקדש בשבת

ובתשו' מהרי"ל דיסקין (קונט' אמנון אום קפ"ה) נסתפק ברוואה מקום המקדש בשבת אי חייב לקרוע אחר השבת, או דנפקע ממנו חיובו.

בשו"ע (א"ח סי' תקס"ב) נפסק שהראה ערי יהודה בחורבן קורע בגדיו, ואינו חייב לקרוע עד שיגיע סמוך להם כמו הר הצופים לירושלים, וי"א דאם קרע קודם שהגיע סמוך כמו צופים רק שראה יצא ידי קריעה.

והנה הב"ח (סג) מוסיף שצריך לקרוע תיכף כשראה, הגם דבשו"ע לא נזכר כלל אם חיוב הקריעה הוא מיד, ועוד מבואר שם בדבריו דאפילו הוולך ומתקרב לשם לא ימתין עד שיגיע סמוך לה אלא כיון שהגיע להר הצופים תיכף צריך לקרוע, עיי"ש.

כן נקט הרבה פוסקים דמסתבר שהחיוב קריעה הוא תיכף, והשווהו למילי דברכות הן לגבי ברכת הנהנין והן לגבי ברכת המצות דבעינן שיהא סמוך וכן לגבי ברכת הראיה (עי' שו"ע סי' רכ"ז ס"ג).

האם חובת הקריעה הוא רק בשעת מעשה או כל היום

והנה אם לא קרע תיכף נסתפקו האחרונים האם הפסיד הקריעה, ואי נימא דעדיין חובת הקריעה עליו נסתפקו עד מתי חיוביה רמיא עליהו, וכן אם כבר נסע משם ולא קרע האם עדיין חייב לקרוע.

והנה בספר הר הקודש (מהגאון רבי משה נחום שפירא ז"ל על פאם הסולפן סי' ק"ג) מבאר מדברי הכפתור ופרח (פ"ד) דהחיוב הוא משך כל יום הראיה עד למחרתו, שפסק שיום שרואה אדם תחילה ירושלים בחורבנה אסור אותו היום בבשר ויין, ונלמד מהא דאיתא בנדרים (יג) איזהו איסור נדר האמור בתורה, הרי עלי שלא אוכל בשר ולא אשתה יין כיום שמת בו אביו, כיום שנהרג בו גדליה בן אחיקם, כיום שראיתי ירושלים בחורבנה, ומוקי לה בגמ' שנדרר מאותו היום, היינו שאסור על עצמו אותו יום, ע"ש. ומשמע שראוי לאסור על עצמו אכילת בשר ושתיית יין באותו יום שרואה ירושלים בחורבנה כמו היום שמת בו אביו, עכ"ד הכפתור ופרח.

ומשמע מדבריו דהרוואה ירושלים בחורבנה פועל עליו האיסור כל אותו היום ולא דווקא בשעת ראייתה, וכל אותו היום ראוי להתנהג בפרישות מבשר ויין וכעין אבילות על חורבן המקדש, ועוד ראייה לדבריו מהא דנפסק בשו"ע (יו"ד סי' ע"מ סי' ל"ט) דקורעין על שמועות רעות, ומביא שם בשם רבינו ירוחם דאינו שולל (פי' מחננת) עד למחר מפני שחייב להתאבל כל היום, ולפי"ז גבי הרוואה ירושלים בחורבנה ששם גם נפסק שאינו שולל קריעתו עד למחר, צריך לומר שהווא ג"כ מה"ט שחייב להתאבל כל היום.

ולפי"ז מברר בס' הר הקודש דהחיוב קריעה הוא כל היום עד למחרתו אם לא קרע בשעת ראייתו, ואפי' נסע

קול התאחדותינו שע"י התאחדות האברכים דיסאטמאר בני ברק

הערות הס' הר הקודש על המהרי"ל

אמנם גם בזה מעיר עליו בהר הקודש בראיה גמורה דאפי' חיובא דבגד רמיא עליהו בשבת, דתניא (סנה ק"ח) הקורע בדמתו ובאבלו ועל מתו חייב, ואע"פ שמחלל את השבת יצא ידי קריעה, וכן קיי"ל להלכה ברמב"ם וש"ע. ומדיצא ידי קריעה על כרחך דאפי' בשבת חיובא רמיא עליהו, דאל"ה אינו יוצא ידי קריעה כיון דלא רמיא חיובא עליהו, וגם לא היה חייב עלה משום שבת, אי לא היה מחוייב בקריעה בשבת, כדמוקי לה בגמ' דמשו"ה חייב עלה משום דמחוייב בקריעה הוי ליה מתקן ע"ש, ואי נימא דאינו מחוייב בקריעה הוי ליה מקלקל ופטור. וליכא למימר דחייב עלה בשבת כיון דסוב"ס איכא חיובא על הגברא, דהרי כיון דעל בגד זו אין חובת קריעה הוי ליה מקלקל גמור ופטור עלה בשבת כדמשמע שם ברש"י ותוס'.

והא דבשבת מחליף ואינו קורע הוא משום שכבר קרע, ועל הבגד שמחליף בשבת אינו חייב לקרוע שנית משום דלכבוד שבת החליף, משא"כ אם עדיין לא קרע ודאי חיובא רמיא עליהו ועל הבגד גם בשבת, אלא דאסור לקרוע מצד איסורא דשבת.

בהר הקודש שולל כל היסוד דאיכא חובת קריעה אדפצא

ועוד מביא בהר הקודש סיוע לדבריו, דאין ראה מזה שבשבת מחליף ואינו קורע, דהרי הא פשיטא דהגמ' לא אתי למימר שאינו קורע בשבת גופא דהרי אסור לקרוע בשבת, וגם אין לפרש דקא משמע לן דבמוצ"ש אחר שפוטטו שפטור מלקורעו, דהרי אפי' בחול אחר שפוטטו הבגד מעליו פטור מלקורעו וכדכ' בהדיא הגאון מבוטשאטש בדעת קדושים בגד שהיה עליו בשעת שמיעה תוך ל', ולא קרעו מדחת שסבר שאין צריך, קורעו כשלוּבשו תוך ל', ואם אינו לובשו עד אחר ל' אין צריך לקרוע, עיי"ש.

ועוד עי' בגליון מהרש"א (ני"ד ס' ע) שכתב שמי שחט על בגד נקי שלו יכול להחליפו וללבוש בגד אחר פחות ממנו לקורעו, ומשמע להדיא דאין שום חיוב על הבגד אחר שפוטטו, והוא לא כהמרי"ל דסבר דאיכא חיובא נמי על הבגד.

וע"כ מסיק דד' הגמ' מחליף ואינו קורע היינו סמוך לכניסת השבת כשמחליפין לכבוד שבת, וכן לאחר יציאת השבת עד שפוטטן אז אינו קורע, כיון דהחליפין לצורך השבת, אבל בשבת גופא איכא למימר דיש עליו חובת קריעה רק דאסור לקורעו, ועל כן שפיר קאמר בגמ' דהקורע בשבת חייב דהוי מתקן וכו"ל.

ועיי' בפתחי תשובה (יו"ד ס' ק ט"ו) שהביא מה שנסתפקו האחרונים בראה ספר תורה שנשרף בשבת או שמע קללת ה' בשבת אם צריך לקרוע במוצאי שבת, ונשאר בצ"ע. וכן עיין בבאר היטב (יו"ד ס' ע ס"א) דמביא מחלוקת האחרונים בהא דקיי"ל העומד בשעת יציאת נשמה של איש או אשה חייב לקרוע, אם אירע כן בשבת האם חייב לקרוע במוצ"ש, עיי"ש. ולכאור' אינו דומה לכאן דהתם החיוב רק על שעת יציאת נשמה גרידא, דהרי קיי"ל שיכול לחברק מיד כשמחזיר פניו לאחורי המיטה, משא"כ הכא דיש עליו קצת אבילות עד למחרתו כו"ל.

וכתב דאין להביא ראיה מקריעה על המת דנפסק בשו"ע שקורע אחר השבת, דשם הקריעה מקושרת האבילות, לכן קורע אחר השבת כששמע השמועה בשבת.

ובהר הקודש תמה עליו טובא דהתייב בשאר מתים שאינו אביו ואמו האבילות והקריעה תליא הא בהא, ועל כן אם שמע עליהם לאחר ל' שאינו מחוייב להתאבל אינו מחוייב לקרוע כדנפסק בשו"ע, אבל באביו ואמו פשיטא שאין הקריעה תלויה באבילות דהרי אפי' אם שמע עליהם שמועה רחוקה לאחר י"ב חודש שאז כבר בטלה ממנו כל דיני אבילות אפי"ה קורע כדנפסק (סי' ע"מ סעי' י"ח) "על אביו ואמו קורע לעולם", ואפי' אם הגיע אליו השמועה הרחוקה בשבת דאינו יכול לקרוע בשבת, קורע לאחר השבת כמוש"כ המהרש"ל (ר"ד נ"ג ס' ע) ששמע שמועה רחוקה ברגל על אביו ואמו קורע לאחר הרגל, וכן בירושלמי (מ"ק פ"ג ה"א) סבר ר' חנניה שעל אביו ואמו קורע אפי' לאחר כמה שנים.

והנה הרי לאחר י"ב חודש לכ"ע בטל ממנו כל דיני האבילות אפי' על אביו ואמו, ואע"כ חזינן שעדיין יש עליו חובת קריעה, א"כ על כרחך שבאביו ואמו אין האבילות תליא בקריעה, ולפי"ז תמוה מאוד דברי המהרי"ל דהרי המחבר בשו"ע (או"ח ס' תקס"ב ס"ד) משוה דין קריעה על ירושלים והמקדש כדין קריעה על אביו ואמו, עיי"ש. וא"כ הרי לא תליא אבילות בקריעה וא"כ הרואה מקום המקדש בשבת עדיין יהא חייב לקרוע לאחר מכן.

ויתירה מזו, אפי' אי נימא דגם באביו ואמו הקריעה שפיר תליא באבילות, וראיית מקום המקדש הקריעה מילתא באפי נפשיה היא, מ"מ הרי כיון דהשווהו דמחבר לקורע על אביו ואמו, א"כ הרי התם פסק המהרש"ל (מו"ק ל"ג) שהשומע שמועה רחוקה ברגל קורע לאחר הרגל, וא"כ הרואה מקום המקדש בשבת יקרע לאחר השבת, וכי לא תהא כודעת כפונדקית.

חיוב הקריעה הוא על הגברא או על הבגד

והנה המהרי"ל דיסקין כ' דיש להביא ראיה קצת מהא דקיי"ל (סי' ט') דבשבת צריך המתאבל להחליף בגדיו הקרועים, ולכאורה קשה הרי קיי"ל באביו ואמו (ס' סעי' י"ד) שהמחליף בגדיו תוך ז' קורע גם אותו הבגד, א"כ נמצא שאותו הבגד שהזקקוהו ללבושו בשבת יתחייב לקרועו במוצאי שבת, וקשה דבגמ' (מ"ק מ'). איתא דבשבת "מחליף ואינו קורע", אלא על כרחך מכאן ראה דבשבת לא רמיא כלל חובת קריעה.

אמנם המהרי"ל מעיר דאבתי יש לחלק בין חיובא דקריעה דחיילא רק על הבגד לבד ובין חיובא דקריעה דחיילא נמי אגברא, הוא דאמרינן דבשבת לא רמיא חובת קריעה היינו חובת הקריעה שעל הבגד, אבל חובת הקריעה שעל הגברא חיוב זה נוסף הוא, ואף דודאי זקוק הוא לקרוע אותו הבגד שהיה אז עליו, אבל יש גם חיוב עליו ולא רק על הבגד, וא"כ י"ל דחיוב זה יש עליו גם בשבת ולא נפקע ממנו.

וכתב דהנפקא מינא הוא החיוב אגברא או אדפצא כגון אם לא היה עליו בגדים בשה שראה מקום המקדש או כששמע השמועה רחוקה או שהיו לו בגדים שאוליך דחובת חפצא ליתא אבל חובת גברא לא נפקע ממנו.

**פנינים וחידושים בגמרא מס' ביצה
הנלמד במסגרת הבורת "יסודי התורה"
נ"ב ע"י אחד המגי"ש**

פניני התורה

איסור מראית עין באכילת בשר צמחי עם חלב

אמנם הש"ך (שם סק"ז) חולק על הרמ"א וסובר שגם באיסור דרבנן חיישינן למראית עין, ולכן אף המבשל בשר עוף בחלב שקדים צריך להניח לצידו שקדים כשאוכלו, ובפתי"ש (שם) כתב דבאיסור מראית עין דרבנן גם להש"ך לא אסרו אלא בפרהסיא, ולכן רק בסעודות גדולות צריך להניח היכר, אבל כשאוכל בביתו מותר לאכול בלי להניח היכר לידו.

אכילת בשר צמחי עם חלב

בשו"ת שבט הלוי (ח"ט סי' קנ"ז) נשאל האם מותר לאכול שניצל פרווה עם גבינה, הגם ששניצל פרווה אינו בשר כלל, מ"מ אפשר דאסור משום איסור מראית עין, כמו שמצאנו לענין חלב שקדים שאע"ג שאין בזה משום איסור בשר וחלב, מ"מ חוששו משום מראית עין, ודעתו להקל כיון שכזהו מצוי מאוד מאכלים אלו ומפורסם שיש שניצל שאינו בשר לא שייך בזה מראית עין, ועוד לפי דברי הכ"פ (סימן פ"ז סק"ז) דלא גזרו רק בדבר שהוא חלב באמת אלא דהתורה לא אסרה, אבל חלב שקדים נקרא כן בשם משאל, וכיו"ב כאן דאינו בשר ולא נקרא בשם בשר והוא ק"ו משקדים, ואם גזרו שם בבשר בהמה עכ"פ אין הכרח להדש כאן גזירה, ומסיים "וזה נלענ"ד לימוד זכות עכ"פ על אלו שעושים כן".

[והדבר מצוי בימים אלו שהמנהג שאין לאכול בשר בתשעת הימים כמבואר בשו"ע (תקנ"א ס"ט) ואוכלים בשר צמחי שמותר לאוכלם עם חלב, ואין בזה משום איסור מראית עין].

בגמ' (ט) "אמר רב יהודה אמר רב כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בהדרי חדרים אסור". והטעם שאסרו בהדרי חדרים שאם נתיר ברשות היחיד יעשה כן אף ברשות הרבים ויאמר שאין כאן רואים, או משום דיש לחוש שמא יראהו אדם ברשות היחיד, (ר"ן ד"ה ושיחו). וכתבו התוספות (כתובת ס. ד"ה מטעקי) דהא דאמרינן דכל מקום שאסרו חכמים משום מראית עין אפילו בהדרי חדרים אסור היינו דווקא באיסור מלאכה דאורייתא, כגון שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם (שב"ת ס"ה, וע"ע לקמן) שהרואה יחשוב שכבסן בשבת והוא מלאכה דאורייתא, אבל באיסור דרבנן לא אסרו בהדרי חדרים.

חלב שקדים

כתב הרמ"א (ו"ד סימן פ"ז ס"ג) לענין שתיית חלב שקדים עם בשר וז"ל "ונהגו לעשות חלב משקדים ומניחים בה בשר עוף, הואיל ואינו רק מדרבנן, אבל בשר בהמה יש להניח אצל החלב שקדים, משום מראית עין כמו שנתבאר לעיל סימן ס"ו לענין דם". וטעם החילוק בין בשר עוף לבשר בהמה מבואר בתורת חטאת (כלל ס"ב ס"ה) הוא משום שבשר עוף בחלב אינו אסור אלא מדרבנן, ולכן לא חששו כלל לאיסור מראית עין, אבל בשר בהמה שאם מבשלה בחלב יש בו איסור אכילה מן התורה חששו לאיסור מראית עין, ולכן צריך להניח חלב שקדים לצדו שעל ידי הנחת דבר המעיד שאינו חלב של בהמה אלא חלב המותר לבשלו בבשר אין חשש משום מראית עין.

איסור מראית עין בשטיחת בגדים לחים בשבת ובתשעת הימים

אבל אם שטח את הבגדים בערב שבת אינו צריך להסיר אותם לפני שבת, ואפילו אם הבגדים עדיין רטובים מהמים בכניסת השבת (ש"ע שם).

שטיחת בגדים לחים בתשעת הימים

כתב בשו"ע (סימן תקנ"א ס"ג) מראש חודש אב עד תשעה באב אסור לכבס בגדים אפילו כדי ללבשן אחר תשעה באב. וכתב בעמק התשובה (סימן צ"ב) דאסור לשטוח בתשעת הימים בפרהסיא בגדים שנתכבסו קודם ראש חודש כדי לנגבן, משום איסור מראית עין שיאמרו שכבסן בתשעת הימים, (כהא דמבואר בשו"ע סימן ש"א סעיף מ"ה לענין שבת), אבל בצנעה בהדרי חדרים מותר (כמבואר בסי' סימן רמ"א בדברי האסור מדרבנן לא אסרו בהדרי חדרים, ומקור הדין התוס' דלעיל), אבל אם היו שטוחין מקודם ראש חודש אין צריך להסירן (כמבואר בשו"ע סימן ש"א סעיף מ"ה לענין שבת).

בגמרא (שם) "דתניא מי שנרטבו בגדיו בדרך כמין גשמים ורצה לייבשם בשבת שוטחן במקום שיש חמה, אבל לא ישטחם כנגד העם במקום שרואין אותו, שמא יאמרו הרואים שכיבסם היום והיילל את השבת. רבי אלעזר ורבי שמעון אוסרין לשטחן בהמה אפילו שלא כנגד העם, משום שכל מקום שאסרו חכמים משום מראית עין, אפילו בהדרי חדרים אסור.

שטיחת בגדים לחים בשבת

וכן נפסק להלכה בשו"ע (סימן ש"א סעיף מ"ה) שאסור לשטוח בגד רטוב בשבת כדי לייבשו, משום מראית עין שלא יאמרו שכיבסו בשבת, ואפילו בהדרי חדרים אסור לעשות כן, והטעם שכל מקום שאסרו חכמים משום מראית עין אפילו בהדרי חדרים אסור.

**הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים,
עם תוספת ביאורים וטעמים שונים**

הוקים להורותם

דינים הנוהגים מר"ח אב עד תשעה באב (א)

בענין דיני תשעה באב ושבט ערב תשעה באב נכתוב אי"ה בשבוע הבעל"ט

נערך ונסדר ע"י הרב נחיהל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

הכנת בגדים

העצה הוא להכין בגדים משומשים, דהיינו שילבש הבגדים קודם ר"ח, ואז מותר ללבושם כרגיל בתשעת הימים, וצריך ללבוש עד שיורגש בבגד שימושו בו, ובדיעבד כשלא החליפם לפני ר"ח יש עצה להעבירם על הקרקע שיתאבק הבגד קצת, (דהיינו שלא יהא ניכר על הבגד שהוא מכובס מחדש).

מותר להחליף את הבגדים אף בשבת ובתנאי שלא יהא ניכר שמחליפם לצורך חול, דהיינו שילבישם בענין שיהנה בשבת מהבגד, וכן שלא יאמר בפיו שמלבישם לצורך חול.

איסור תפירה

אסור לתפור בגדים חדשים וכן לעשות מנעלים חדשים מראש חודש ואילך אבל לתקן בגדים ישנים ובפרט תפירת כפתורים, או בגד שנקרע מותרת לתפור בכל ענין.

תפירה לצורך לימוד דהיינו שתופרים דבר שאינו ראוי ללבישה, אלא לומדים על סתם חתיכות בגד יש להקל.

איסור בשר ויין

אין אוכלים בשר ושותים יין מראש חודש ועד בכלל.

גם שומן בשר וגם תבשיל שנתערב בו בשר או יין, אם ניכר בו טעם הבשר אסור.

מותר לבלש המאכלים בקדירות של בשר.

גם קטנים אסורים בבשר ויין, אפילו לא הגיעו לגיל שיכולים להתאבל על ירושלים, ויש מקילים, והמנהג להקל היכא שהם קטנים ביותר ואינם אוכלים שאר מאכלים חוץ מבשר.

וכן אדם חולה, יולדת, מעוברת, שמוכרחים לאכול בשר, יכולים להקל לאכול בשר עוף.

הרבה מרבתינו תלמידי הבעש"ט הקי' זי"ע נהגו לעשות סיום מסכתא בימים אלו כדי לאכול בשר ויין דוקא, (כן מובא מהרבה צדיקים, ובשם החי' הרי"מ מובא הטעם משום שביהמ"ק נחרב מחמת שנאת חינם, ובסיום מסכת עבידתא יומא טבא לרבנן, ושמיחין זה עם זה, והוא היפך השנאה והוי תיקון לזה, ובשם הקדושי"ט מובא דעושין סעודה כי חובה ומצוה עלינו לעשות פועל דמיוני על לעתיד שימים האלו יתחפכו לששון ולשמחה).

משא ומתן

אסור לקנות בגדים חדשים אפי' בגדים פשוטים (כגון שטרמפ, בגדים לבנים וכדו'), אף אם דעתו ללבושם רק לאחר תשעה באב.

וכן אסור לקנות דברים הגורמים שמחה ככלי כסף וכדו', ונוהגים להחמיר שלא לקנות כל מיני כלים יקרים [כגון מזגן, מכונת כביסה וכדו' רהיטים], ובמקום הצורך יש לשאול חכם.

נעליים לטי' באב - מותר לקנות (כיון דהם לצורך האבילות), מכירה בזול חד פעמית וכן בכל הזדמנות מיוחדת מותר לקנות, (אולם ללבוש אסור), ובשעת הדחק גדול כגון שאין לו בגד ללבוש יש להתיר לקנות ולחדש, ועדיף שיחדשנו בשבת.

כיבוס בגדים

אסור לכבס מר"ח כל דבר, הן דברי לבישה והן סדינים וכלי מיטה והן מפות שולחן או האנטיכער (מגבות), ואפילו אם רוצה לכבסם ולהניחם עד אחרי תשעה באב (מפני שראה כמסיח דעתו מן האבילות).

מי שאין לו אלא בגד אחד ומוכרח לכבסו מפני הלכלוך, יכול לכבסו בשבוע שלפני ת"ב.

בגדי קטנים

אסור לכבס גם בגדי קטנים ויש מקילין בזה מר"ח עד שבת הזון ורק בשבוע שחל בו ט"ב אסור, ויש להקל בשעת הצורך, אך בגדי תינוקות שמחליפין כל הזמן מותר לכבסם.

בגדי ילדים במקומות שמזיעים הרבה, וידוע לכל שאי אפשר להכין בגדים כאלו לרוב הילדים, שיהיה מספיק לכל השבוע, יש להקל גם לכבס, כמו בבגדי תינוקות, והכל לפי הענין.

החלפת הבגדים

מר"ח אסור להחליף בגדיו וללבוש בגדים מכובסים, וכן אסור להחליף הסדינים, מפות שולחן, והאנטיכער.

אם הכתונת הוא מלוכלכת ממש, או אם הוא איסטניס ומרגיש צער גדול כשלא יחליף הכתונת, יש להקל ולהחליף כרגיל.

הפוזמקאות ושאר בגדים התחתונים, היכא שצריך להחליפם משום זיעה או ריח רע, ובפרט במקומות שמזיעים הרבה, מקילים בהם הרבה יותר.

ערב שבת חזון

בערש"ק חזון מחליפים המפות שעל השולחן, וכן המגבות, וכן נהגו כהיום בכל המקומות ללוש בגדי שבת כמו בכל שבת.

חצוצה נעליים שנתלכלכו - מותר

ליטול ציפורניים - לכבוד שבת או מצוה מותר. בער"ש חזון מותר לחפוף ראשו בחמים כיון שרגיל בזה בכל ער"ש, ואסור לרחוץ כל גופו אפילו בצונן, רק ירחוץ ראשו ידיו ורגליו בחמים.

טעימת התבשילין בע"ש

מותר לטעום מעט מהמאכלים של בשר בערב שבת לראות אם מתובלים היטב והיינו דווקא טעימה בעלמא אבל לאכול מהתבשילין לקיים טועמיה חיים זכו אסור.

נקיון הבית

נהגו שלא לשטוף הקרקע בטי הימים, ואם נתלכלך הקרקע מותר, וכן לכבוד שבת מותר.

יין הבדלה

בשתיית יין של הבדלה, במקום שיש שם קטן נותנים לקטן לשתותו, וגיל הקטן צריך להיות מבן שש שנים [שהוא קטן שהגיע לחינוך] עד קטן שהוא כבן ט' שנים [שהוא קטן שאינו יודע להתאבל על החורבן]. ובמקום דליכא קטן מותר בעצמו לשתות יין הבדלה. (רמ"א ס"י תקנ"א ו' ואחרונים)

ומנהג הרבה יראים ושלמים לשתות בעצמם היין של הבדלה, ואף היכא שמצויים קטנים, וכן נהג רביה"ק זי"ע, (זמירות דבר"י, ובסי לקט יושר שכן נהג בעל תרומת הדשן)

סעודת מלוה דמלכה

בענין אכילת בשר ושתיית יין בסעודת מלוה דמלכה, יש שכתבו שהנוהגים תמיד בכל מוצאי שבת לאכול בשר בסעודה זו מותרים אף בשבוע זו לאכול בשר (עי' אורחות חיים ספינקא בשם אחרונים ועוד). ויש שהחמירו אף באופן כזה שלא לאכול בשר, (לקוטי מהרי"ח בשם הישמח משה שהיה נוהג בכל מוצ"ש לשתות יין בסעודת מלוה מלכה ובמוצ"ש חזון לא שתה).

ויש דכתבו דאנן יתמי דיתמי אין זה ענין לנו ואנחנו בעקבי השולחן ערוך נלך, ואין לנהוג כן אלא למי שבקבלה בידו מרבותיו, (אחרונים, ועי' שבה"ל ח"ז ע"ב). בירך על בשר או יין וזכר שאסור לאוכלם, יכול לטעום כל שהוא מהם בכדי שלא יהא ברכתו לבטלה.

רחיצת הגוף

אין לרחוץ כל הגוף אפילו בצונן ורק פניו ידיו ורגליו מותר ודוקא בצונן.

והנוהגים להקפיד לטבול כל יום ויום במקוה כל השנה חוץ באונס, התירו רבותינו לטבול גם בימים אלו, אלא במקוה צוננת דווקא, ולא יתעכב שמה לתענוג. אבל היות שכמה אנשים מצטננים בנקל במקוה צוננת, ואם נחמיר להם לא יטבלו, לכן לנו הנמשכים אחרי הבעש"ט הק' שהוא דבר חמור יש לעשות שיהיו קצת פושרין, אבל לא יותר מהנחוץ ממש בשום אופן.

רחיצה לצורך רפואה וכדו'

מי שיש לו צורך לרחוץ מפני צרכי רפואה וכדו' (כגון שיש לו חטטים בראשו דצריך לרחוץ ראשו) מותר, וכן חולה יולדת או מעוברת או אדם חלוש שצריכים לרחוץ בכל יום בחמין מותרין לרחוץ גם בימים אלו, וכמו כן מותר לרחוץ מקומות בגוף שיש בהם לכלוך וזוהמא.

ובענין הרחיצה בזמן הזה, במקומות שהחום גובר ומזיעים הרבה, כידוע דיעות המקילין, והכלל בזה דרחיצה שאסרו, היינו רחיצה לשם תענוג והנאה, אבל רחיצה להעביר לכלוך או זיעה וכדו' מותר.

ולכן יש להקל להתרחץ בענין שצריך להסיר לכלוך או זיעה ואם צריך לזה מותר אף בזי"ף, ושיהיו המים צוננים או שיהיו פושרים, ונכון שלא לרחוץ בפרהסיא, והדבר מסור ללב ירא ה' מתי להקל בזה, ולשוין שבה"ל ושם הקיל לרחוץ דווקא בדרך אברים אברים ולא כל גופו בבת אחת).

רחיצת קטנים

אם נחוץ קצת לבריאותם בימים החמים שנגרם להם פצעים וגירויים כשאינם מתרחצים - מותרים ברחיצה, ואפי' אם הם גדולים קצת אם הם מתלכלכים בזוהמא ובכל לכלוך, ובפרט במקומות המזיעים מותר לרחצם בחמין ואם נחוץ גם בזי"ף.

**תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים
של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים**

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי יצחק בן הגה"ק רבי שלמה זי"ע לוריא
האר"י הק' יומא דהילולא ה' אב (של"ב)

זכה לרוח הקודש, ולפרקים נתגלה אליו אליהו הנביא ז"ל ומלמדו סתרי תורה, וזכה שבכל לילה עלתה נשמתו ובאו גדודים של מלאכי השרת לשומרו בדרך עד שהכניסוהו במתיבתא דרקייע, והיו שואלים באיזה ישיבה הוא בוחר לישב, והוא בחר פעם בישיבת רשב"י, פעם בישיבת רבי עקיבא, פעם בישיבת רבי אליעזר הגדול, פעם בישיבת הנביאים וכדו'.

עלייתו לאה"ק

בסוף שבע שנים אלו אחר העשרים שנים של הפרישות הגדולה שעשה במצרים, נתגלה אליו אליהו הנביא ז"ל, והוא ה' אז בן ל"ו שנים, ואמר לו כבר הגיע העת סמוך לפטירתך, על כן עלה לצפת תובב"א, ושם תמצא את רבי חיים ויטאל, אותו תמשך אליך ותסמוך ירך עליו, ותמסור לו כל חכמתך, כי הוא ימלא את מקומך, וכל עצמותך לא באת לעולם הזה אלא לתקן נשמתו של רבי חיים, כי היא נשמה יקרה מאד, ועל ירך יזכה לחכמה, ויצא ממנו אור גדול לישראל, ואני מבטיחך שאתגלה אליך בכל עת שתצטרך לי, ואגלה לך רזי עליונים ותחתונים, וגם הקב"ה ישפיע עליך רוח הקודש אלף ידות מה שלא תוכל לזכות פה על האדמה הטמאה, לאחר חששות רבות עלה אר"י מבבל, והגיע לצפת בשנת ש"ל בהיות בן שלושים ושש שנים, בהגיע לצפת ה' עוד מרן ר' משה קורדובארי זי"ע הרמ"ק בחיים חיותו, והצטרף לישיבת המקובלים של הרמ"ק.

ראש התרביא קדישא

אחר זמן מועט נח נפש' דהרמ"ק ביום כ"ג תמוז שנת ש"ל, לפני פטירתו קיבץ את תלמידיו ואמר להם: ממשיך דרכי יהי אחד מתלמידי הלומדים בישיבתינו היום, שיראה את העמודא דנהורא מלוה את מיטתי לאחר פטירתי, ודעו לכם ששיטתו בקבלה היא אחרת משיטתך, אמנם חלילה לכם מלהרהר אחריו כי ההשגחה העליונה הועידה אותו להפיץ בעולם את תורת הקבלה, וכל החולק עליו טועה הוא, כשהגיעו עם המיטה בבית החיים והתחילו ללכת למקום אחר צעק האר"י לאן אתם הולכים אני רואה עמודא דנהורא שהולך כל הזמן יחד עם המיטה הולך בדרך אחר והראה להם לאן ללכת, וראו התלמידים כי האר"י הקדוש הוא הממשיך דרכו של רבם הרמ"ק, בימים הראשונים כשהתחיל האר"י למסור השיעורים התנגדו לכך התלמידים שהי' שונה מדרך הלימוד של רבם, אמנם לאחר מכן שוכנעו שאלו ואלו דברי אלוקים חיים.

זאלה תולדות יצח"ק

הגה"ק רבי יצחק לוריא האר"י הק' זי"ע נולד בירושלים, בשנת ה"א רצ"ד לאביו הג"ר שלמה ממשפחת המהרש"ל שהי' חסיד גדול, ולאמו שגם היא היתה חסידה. כשנולד האר"י הק' נתגלה אליו לאביו ואמר לו: הזהר ביום מילתו של זה הנער שלא תמול אותו עד שתראני עומד אצלך בבית הכנסת, וכיון שהגיע יום השמיני, והוליכו את הנער לבית הכנסת לימול, והי' אביו מסתכל לכאן ולכאן אם אליהו ז"ל שם, ולא ראהו, ועשה אביו שהיות מכאן ומכאן כמו חצי שעה ויותר, וכל הקהל עומדים ותמהו על מה הוא מתעכב כל כך, עד שגערו בו כל הקהל, והוא לא שת לבו אל צעקתם והמתין, בין כך ובין כך בא אליהו ז"ל, ואמר לאביו שב על הכסא, והוא ישב והילד בידיו, בא אליהו ז"ל וישב על גבי חיקו של אביו, ולקח הילד מיד אביו ושם אותו על גבי חיקו, ותפס את הילד בשתי ידיו, והמוהל מל, ולא ראה שום אדם רק אביו לבדו, ולאחר שנמול, נתן הילד לאביו ואמר לו קח את הילד והחזק בו, כי אור גדול יצא ממנו לעולם. ויגדל הילד לעבודת האל וילך הלוך וגדל עד כי בהיותו בגיל שמונה לא ה' שום בעל תורה יכול לעמוד לפניו מעוצם פלפולו.

באותו זמן נתייתם מאביו, מתוך עניות ירד עם אמו למצרים לדוד אחי אמו ר' מרדכי פראנסיס שהי' עשיר גדול, שם התחיל ללמוד בישיבת הרדב"ז זלה"ה תחת השגחת של רבו הרב בצלאל אשכנזי זי"ע בעל מחבר ספר "שיטה מקובצת" שהי' גם רבו, ועלה ונתעלה בלימוד תורת הנגלה בחריפות ובפלפול ובסברא.

האיש מקדש

כשנעשה בן ט"ו שנים גבר בחכמתו ובפלפולו על כל חכמי מצרים, ואז בשנת ש"ט, נתן לו דודו את בתו לאשה, אחר נישואיו התבודד עם רבו הרב בצלאל אשכנזי ז"ל שבע שנים עד שנת שט"ז, וביחד עסקו בתורת הנגלה ועזר על ידו בחיבורו חלק מהשיטה, אחר כך התבודד לבדו שש שנים בחצר ביתו, עד שנת שכ"ב, ועסק בלימוד הזוהר, עד שנגלה אליו אליהו הנביא זכור לטוב, ואמר לו שיתבודד במקום מרוחק מביתו, אז פרש להתבודדות נוספת משך שבע שנים בבית בודד על גדות נהר נילוס, הוא לבדו ואין איש אתו, רק בעש"ק סמוך לחשיכה הי' בא לביתו ולא הי' שח עם שום אדם, ואפילו עם אשתו, אלא בהכרח גדול, ובלשון הקודש הי' מקצר ועולה, שם

אז התחיל האר"י ז"ל לעשות פעולות שרבי חיים וויטאל יבוא ללמוד עמו, בשנת של"א התחיל ללמוד עמו, ונמשך תלמודם שנה ועשרה חדשים, עד הסתלק ארון האלקים ביום שלישי בחמישי באב השל"ב.

מגדלות בתורה

מִן רַבִּינוּ הָאֲר"י ז"ל ה' גדול בתורה מאד אשר אין לנו השגה בכלל את השגותיו בתורה הן בנסתר שידוע לכל, ועל התורה הזאת ירד לעולם כמו שהוא אמר בעצמו, ז"ל בספר שם הגדולים (חלק גדולים - מערכת י אות שלב): האר"י ז"ל והרב יצחק אפומאדו והרב יצחק פאסי היו שלשתם תלמידים יושבים לפני הרב הגדול הרדב"ז ז"ל. והאר"י ז"ל כשהיה בן ט"ב שנה יום א' נכנס ואמר לפני הרדב"ז ג' יש כאן ששם יצחק ותמה הרב על דבריו וא"ל מה כונתך בני ומה חידוש אמרת, א"ל רבי כונתי ששלשתנו שוים בשם וכל א' נפרד לענין אחר, אני אתעסק בקבלה וחברי רבי יצחק אפומאדו יצא שמו בכל העולם בחכמת העיון וחברי רבי יצחק פאסי יהיה גדול להפציר על כל ענין, ונתקיימו דבריו שהאר"י ז"ל גדל מאד בחכמת הקבלה, עיי"ש.

כבר הבאנו לעיל שבכל לילה היתה נשמתו עולה לרקיע ומלאכי השרת ה' מולכים אותו לאיזה היכל שרצה ללמוד, ומעשה שה' ישן ביום שבת שינת צהרים, ונכנס רבי אברהם הלוי ומצאו שה' ישן ב' או ג' שעות, ומצאו שה' מרחש בשפתיו, בין כך ובין כך נתעורר הרב, אמר לו ימחול אדוני שהקצתי אותו, אמר לו ומה ה' אדוני מרחש בשפתיו, אמר לו חייך שעסקתי עכשיו בישיבה של מעלה בפרשת בלק ובלעם דברים נפלאים, ואמר לו יאמר מעלת לי מהני מילי מעלייתא, אמר לי חייך, אם הייתי דורש שמונים שנים רצופים יומם ולילה מה ששמעתי עתה איני יכול להשלים, (פרי עץ חיים שער ק"ש שעל המיטה).

עיון מה שכתוב באגרות שלומל, (ששלח הרב שלמה שלומל זצ"ל שחי בתקופת רבי חיים וויטאל והשליך אחרי גוו כל מחמדי תבל כדי לזכות ולעלות ולהסתופף בחבורת תלמידי האר"י, ושלח אגרות לרבני ולמקובלי ח"ל לפרסם את אורו הגדול של האר"י ז"ל, ואני הצעיר שלמה מעיד שדברתי עם אלמנתו של רבי יוסף קארו ז"ל, וסיפרה לי שמהר"ק ה' לו בן נחמד, ושייך אותו עם בתו של האר"י ז"ל והלך מהר"ק עם בנו לסעודת אירוסין לביתו של האר"י ז"ל, כיון שחזר אמר מהר"ק לאשתו, אשתי אשתי, מה אומר לך או מה אספר מהרזים ומהטעמי התורה והמצוה, וכמה ידיעה הרווחתי עתה בזה הסעודה מפה הקדוש של רבי יצחק אשכנזי, ואין כח ביד שום מלאך לידע מה שידוע הוא, אין זה כי אם נשמה אחת מהנביאים הראשונים, שאפילו תנא אינו יכול לומר מה שאמר הוא, אבל אני מפחד עליו בעוונותינו הרבים מאד, שזה הדור הגרוע לא יכול לסבול רוב קדושתו, ויוקח ויאבד מהם בקצור שנים בעוונות, וכן ה', עכ"ל.

גם בתורה הנגלה ה' חכם גדול ואדיר כמו שהעיד תלמידו רבינו מהר"ח ז"ל בשער רוח הקודש (דף יא ע"ב) שהי' תמיד מעיין ששה פירושים של פשט בהלכה כנגד ששת ימי החול, ופירוש שביעי על דרך הסוד כנגד יום השבת עכ"ל, וכמו שכתבנו לעיל שהי' לומד עם רבו ר'

בצלאל אשכנזי תורת הנגלה שבע שנים בהתבודדות, ז"ל בספר שם הגדולים (חלק גדולים - מערכת י אות שלב) ובבחרותו כתב שיטה על מסכת זבחים בחברת רבו הרב בצלאל. ושמעתי מפי הרב מהר"א אלפנדארי הרב המחבר יד אהרן שהוא ז"ל היה בידו שיטה זו והיה מפורש שם על כל חידוש שמא דמאריה עליה הרב בצלאל או האר"י, ובעוה"ר נשרפה בשרפה אשר היתה באיזמיר עם כל ספריו. גם בתוך שו"ת מרן כ"י (ב"י) ראיתי שכתוב שם שאלה ששאל החכם השלם המקובל כמה"ר יצחק אשכנזי, ולפי הרשום בדעתי היתה השאלה בנדון א' מדיני ממונות והיה מצד צדדים בשאלה מבלי הזכיר שום ספר. ומרן יסד תשובתו על השאלה וכתב נראה שהחכם השלם השואל אמר צד זה משום ס' פוסק זה וכתב דבר זה לצאת י"ח פוסק זה, וכיוצא כל התשובה כמעט לבאר דברי השאלה אנני פז סברת הפוסקים היא והסכים למה שנראה שנטה דעת הרב השואל. גם בהקדמת ספר תמת ישרים כתב שה"ל הר"ן מוגה משני מאורות הגדולים הרב בצלאל והאר"י זצ"ל, עכ"ל, ועיין מה שכתב הרח"ו ז"ל (בשער המצוות) בסדר יומו של רבו, וז"ל: ולאחר מכן (אחר תפילת שחרית) באו שיעוריו התמידים הקבועים יום בעיון הגמרא, עכ"ל, וחוש משיעוריו שהי' נותן לתלמידיו אחר עריכת תקון חצות עד עלות השחר בתורת הח"ן, ושאר שיעורים שהי' נותן בתורה זו בשאר שעות היום על הרי ושדות צפת, הי' נותן שיעור בקיאות מדי יום ביומו לא יחסר, כמ"ש הרח"ו ז"ל בספר "תעלומות חכמה" ז"ל: גם כל רב ישיבה שלומד בישיבתו אחת משלש מסכתות אלו, והם, יבמות ונדה ובתרא, הוא מסוכן שימות טרם תשלום אותה לקרותה, רש"י ז"ל נפטר במסכת בתרא, ומורי זלה"ה נפטר בהיותו קורא מסכת יבמות פרק בקיאות עם תלמידיו, עכ"ל.

יודע מחשבות אדם

בס' אגרות שלומל כתב ז"ל: ואילו באתי להודיע למעמ"ת כל נפלאותיו וכל תוקף גבורותיו אשר עשה האר"י ז"ל לעיני כל ישראל בארץ הצבי פה צפת תובב"א, אשר סיפר לי מורי מהר"ר מסעוד מערבי נר"ו, ומכמה רבני ארץ אשר יצקו מים על ידו, ועיניהם ראו דברים מבהילים ממנו לא נראו בכל הארץ מימי התנאים כרבי שמעון בר יוחאי ע"ה, הי' בו כל המעלות, והי' מכיר בכל מעשי בני אדם, וגם אפילו במחשבותיהם.

הרבה הרבה יסופר מגודל כח זו מלכוון מחשבות אדם, הובא בספר מעשה צדיקים, דרכו של הבית יוסף ז"ל שהי' מתפלל ביחד עם האר"י בכל יום, האר"י הק' הי' מתפלל עם כוונות ומתעכב הרבה, משא"כ הב"י התפלל על דרך הפשט, פ"א השלים האר"י הק' את תפלתו והב"י עמד עוד בתפלתו, והרבנים שבבית המדרש המה ראו כן תמהו מהו הענין, אחר כך קרא האר"י הק' את שמש בית הכנסת ואמר לו לך להב"י ואמור לו באזניו, שזה משנה ערוכה במסכת כלאים, ושמע הב"י ואמר, האמת כך, ולא חדשתי שום דבר בתפילתי שום חידוש, אלא כשמעמדי בתפילתי עלה בדעתי מרדעת של חמור אם יש בה משום כלאים, ונתעלמה ממני שהיא משנה ערוכה, ולפיכך הייתי מחשב

נתברר הדבר, שמת תוך תקופה קצרה, אח"כ בלמדס איזה תוספתא שאל הרח"ו פירושו אמר להם שאין רשות לגלות, ולמען ה' אל תפצרו בי כי אם אפרשנה תתחרטו אח"כ ולא קבלו החברייא את דיבוריו ויפצרו עוד בדבר, עד שפירשה, ויהי ככלותו לפרש אמר להם הזהרתי אתכם כמה פעמים שלא תפצירי בי, ועתה דעו לכם שעתה נגזרו עלי שאסתלק בזאת השנה, מעיד אני שמים וארץ שאין אני דואג על הסתלקותי אלא דואג אני איך אעזוב אתכם בלתי מתקונים, ויחדרו כל החברייא ויבכו בכיה רבה, אז אמר להם בואו ונסגיר עצמנו ואפרש לכם איזה סודות קודם שאסתלק, וגילה סודות עמוקים מה שלא נגלה לתנאים ולאמוראים, אחר כמה חדשים נפלה קטטה בין החברייא, אז אמר להם שראה את הס"מ ואמר פסוק זה גם אתם מלככם תספו (שמואל א יב) מכאן נראה שניתן רשות לשלוט בי בשביל הקטטה, ובמעט ימים חלה הרב את חליו אשר מת בה, ויהי בחליו בידך את כל החברייא, והחזיק את ר' חיים ויטאל ונשקו וברכו, ויצו להחברייא להזהר בכבודו, ופתח את פיו בחכמה ודרש להם סודות עמוקים, ובאמצע הדרוש פתח עיניו ואמר חברי מה טוב ומה נעים היום הזה אשר הבית הזה מלא, אשר אין מקום להניח אפילו גרגיר חטה, וכל המתיבתות אשר ברקיע ננעלו ובאו לכאן, ללוות נשמת, לכן אחר יציאת נשמה אל תניחו שום טמא שיגע בי, אלא החברים יתעסקו ברחיצת, ואחר הרחיצה יוליכו אותי לבית הטבילה ושם אני אטבול את עצמי, ויהי כדברו דברים אלו ראה את ר' יוסף כהן עומד, אמר לו מהר וצא לך חוצה, כי אתה כהן, והנה בצאת ר' יצתה נשמתו בנשיקה, והוא ה' אז בן ל"ח שנה, אז געו כל החברייא והעומדים שם בבכיה גדולה, וטבלו החברייא ונתעסקו ברחיצתו, והוליכוהו לבית הטבילה, ואמרו ימחול האדון ויעשה הטבילה כאשר אמר, באותה שעה הרכין ראשו וטבל מעצמו ד' טבילות, והלבישוהו אותו והולכיהו לבית החיים הלון ובכה, והרח"ו נטרפה דעתו מרוב צער, עד שבשעה שרצו להניחו בקבר נפל לרגליו, ובקושי גדול הסירו אותו מעליו.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בדינה ולא התפללתי, שוב פ"א ה' שהב"י ה' מאריך מאד בתפלתו והיו כל הקהל ממתנים עליו, אחר זמן שעדיין לא גמר להתפלל, שלח האר"י לומר לו בזה הלשון: "זיעת חמור אינה מחמצת", ומיד כששמע הב"י זה, גמר תפלתו ופסע לאחוריו, ויכלו הקהל להמשיך בחזרה, אחר התפלה שאלו תלמידיו לפרש הדבר, השיב להם הב"י סיים כבר מקודם את תפלת שמונה עשרה, אך כאשר נשא עיניו כדי לפסוע לאחור, הבחין בעד החלון בשיירת חמורים עמוסים שקי חטים הולכים בדרך, והיו החמורים מזיעים הרבה מחום היום ומעומס המשא, והב"י ה' יודע שאלו החיטים נועדו לאפיית המצות, אזי התחיל מעיין אם יש בהזעת החמורים חשש חימוץ, והוא ראה זאת שלח לו כנ"ל, (ע"י בשר"ע סי' תנ"ג סעיף ז).

כבר כתבנו לעיל מה שאמר הבית יוסף עליו שיש לו נשמה מן הנביאים, פלא להביא מה שמובא בעולמות שחרבו בשנת תשי"ט בנסוע רביה"ק בעל דברי יואל ז"ע על הספינה לארץ ישראל, נסתבב השיחה על גדולתו וקדושתו של רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל, אמר אחד לרביה"ק כי הגאון רבי חיים סאלאוויטשיק זצ"ל אמר: על רבי יהושע לייב אפשר לומר "ואליו תשמעון", אבל גאון אדיר בירושלים אמר שלא להדפיס אימרה זו, כיוון שהפסוק "אליו תשמעון" נאמר בתורה רק על נביא בלבד, רביה"ק שה' נראה אותה שעה כמנמנם, הגיב בקצרה ואמר, רבי עקיבא אייגר באורח חיים הלכות קדושה, אחר כך התנער לפתע ממקומו ואמר "נו דער אריז"ל הק', דער אריז"ל הק', (כלומר האר"י שאני), לאחר הגיעם לירושלים חיפשו הנוסעים בשולחן ערוך בסימן קכ"ה, חה לשונו המחבר: אין הצבור אומרים עם השליח ציבור נקדישך אלא שותקין וכו', ובהגהות רבי עקיבא אייגער: אבל בכתבי האר"י כתב דיש לומר כל הקדושה עם השליח צבור מלה במלה עכ"ל ואליו תשמעו, עד כאן לשונו של רבי עקיבא אייגער, והיא פלא.

אחרית ימיו

יום אחד הלך עם החברייא על ציון קבר שמע"י ואבטליון, אמר להם שיתפלל על משיח בן אפרים שלא ימות, והחברייא לא ידעו שבשבילו הוא מדבר, ואח"כ

אלקא דמאיר יעננו!

תנצלו את ההזדמנות ליכות לסגולה היותר בדוקה של אבות אבותינו לישועות ורפואות והצלחה בכל ענינים

השתתפו במפעל "החזקת מלמד" - ותזכו לסגולה נפלאה אוצר נחמד

קול התאחדותינו ש"ע"י התאחדות האברכים ד'סאטמאר בני ברק

הזמנה מילתא הוא

בעוה"ש"ת

מיר האבן דעם כבוד איינצולאדענען אונזערע
חשוב'ע תומכים און ידידים צום

מגבית השנתית

לְטוֹבַת מוֹסְדוֹתֵינוּ הַק'

וואס וועט א"ה אפגעראכטן ווערן

ביום חינוך הטהור

מאנטאג פרשת ואתחנן

פון 6:00 ביז 12:30 אינדערפרי

אין ביהמ"ד הגדול

די אלפי תשב"ר תלמידי מוסדותינו הק' וועלכע ווערן נתחנך על טהרת הקודש,
ערווארטען אייער ווארימסטע שטיצע

ובזכות זה נתברכו בשפע של ברכה והצלחה וכט"ס

הנהלת המוסדות

וויכטיגע אנווייזונגען

פלאץ פון די אקציע:

דער מגבית וועט
דורכגעפירט ווערן
מאנטאג אינדערפרי
ביי די "ספעציעלע
בימה" פארענט פון היכל
צבי ראזענבערג

(כדי ניט צו שטען דעם פארקויף און די
האלוקי, וועט די ספעציעלע בימה
אויסגעשטעלט צווישן די צוויי איינגענג
צום היכל)

ביים איבערגעבן אייער נתינה:

מאכט זוכער אז אייער
נאמען ווערט
איינגעשטעלט אינעם
"גורל" (פאר מיינאל סיום פון
\$250 א גורל אויפן זכות פון א
"סליח לשבע", פארן סיום פון
\$480 וואסגעאלטע החוקת
מלמד) א גורל אויפן זכות פון א "מלמד
לחודשי")

נאכן איבערגעבן אייער נתינה:

נעמט אייך דעם ספעציעלן
"טעימה-פעקל"
צוגעשטעלט דורך תהלת
מוסדותינו הק' לרגל המגבית

בשעת התפלה:

קענט איר אויך איבערגעבן
אייער נתינה אדער הוספות
פאר די עסקנים אויבן אין
ביהמ"ד

נאכן דאווענען:

זייטס טועם און דערווייט
זיך מער פרטים איבערן
מפעל החוקת מלמד

ביים אהיימגיין:

נעמט מיט הויפענס
פון השפעות אויף
שטענדיג

לחנן קיום מוסדותינו הק'
"ישב לב דרבינו יואל"
שהם יסוד החינוך הטהור
בארץ הקודש

אלקא דמאיר עננו!

אוהב מצוות לא ישבע...

זענט איר שוין
אנגעשלאסן אינעם מפעל

אויב נישט

האט איר אבער ווארשיינליך שוין "געהערט" פון אייערע באקאנטע איבער די געוואלדיגע זכותים וואס זייער וואך האט זיי געברענגט; ווי די קינדער פון זייער חדר האבן פאר זיי מתפלל געווען און געלערנט לע"נ זייערע קרובים

איר ווילט זיכער אזא וואך פאר זיך

אויב יא

האט איר שוין "געשפירט" די געוואלדיגע זכותים וואס די וואך האט אייך געברענגט; "געהערט" ווי אייערע קינדער זענען אין די וואך מתפלל פאר אייך און אייער משפחה און "מיטגעהאלטן" ווי זיי לערנען לע"נ אייערע קרובים

עס ווילט זיך אייך זיכער נאך א וואך

ביים מגבית חינוך הטהור קענט איר דאס באקומען

פאר יעדע נתינה פון לכה"פ

\$250

גייט איר אריין אין א גורל אויפן זכות פון החוקת מלמד לשבוע!

פאר א נתינה פון

\$480

(אויסגעצאלטע החוקת מלמד "לשבוע")
גייט אריין אין א גורל אויפן זכות פון החוקת מלמד לחודש!

פארפאסט נישט די זעלטענע געלעגענהייט

קען זיך אויפן חשבון פון: מגבית השנתי, החוקת מלמד

**קורות וסדר תקופת ימי בית שני
מיוסד עפ"י מדרשי חז"ל וספרו אגדה**

תקופת בית שני

יש דין ויש דין:

ויכנס תחתיו, אמר לו למה, אמר לו מפני נשים מכשפיות ישראליות שיש באשקלון ואינו עושה בהם דין.

למחרת סיפר אותו תלמיד הדברים לשמעון בן שטח, מה עשה, כינס שמונים בחורים בעלי קומה והיה אותו היום יום גשמים, ונתן כד גדולה ביד כל אחד ואחד וקיפל טלית בתוכם, ואמר להן הזהרו בהן שבשעה שיכנסו יגביה כל אחד אחת מאלו מן הארץ ושוב אין מכשפות שולטות בכם ואם לאו לא נוכל להם, הלך לו שמעון בן שטח לטרקלין שלהם והניח הבחורים מבחוץ, אמרו לו מי אתה, אמר להן מכשף אני ולנסותכם בכשפים באתי, אמר לו ומה כשפים בידיך, אמר להן יכולני להביא להם שמונים בחורים עטופי טליתות גגובות ואף על פי שהוא יום גשמים, אמרו לו הנראה, יצא לחוץ ורמז להם שיכנסו הוציאו טליתות מן הכדים ונתעטפו בהן ונכנסו, ואחז כל אחד את אחת מהן והגביה כולן להם והוציאום ותלאום כולם.

ונתקנאו קרוביהם בדבר, ובאו שני אנשים להעיד על בנו של שמעון בן שטח שהוא חייב מיתה, ונגמר דינו, וכשהיה יוצא ליסקל אמר, אם יש עון זה לא תהא מיתתי כפרה לי, ואם אינו כן תהא מיתתי כפרה על כל עונותי, וקולר תלוי בצואר העדים, ושמעו אלו וחזרו בהם ונתנו טעם לדבריהם מוחמת בקאת הנשים.

המשך יבוא אי"ה

זאת למודעי, כי כל ספר וסופר רוצה לתאר ולהבהיר להאיר ולצייר במיטב כשרונו את מכתבו באופן אשר יעניק תמונה ברורה לעיני הקורא, אבל לא כן הוא במעשה הנוראה הלזו המובא בהמשך דברינו שהוא לשון קדשו של רש"י (סנהדרין מ"ב ע"ב).

מעשה במוכס אחד ישראל רשע שמת, ובו ביום מת אדם גדול בעיר ובאו כל בני העיר ונתעסקו במטתו, וקרובי אותו מוכס הוציא גם את מטת המוכס אחריו, וקפצו עליהם אויבים והניחו המטות וברחו, והיה שם תלמיד אחד שישב לו עם מיטת רבו, לאחר זמן חזרו גדולי העיר לקבור את החכם ונתחלפה להם מיטתו בשל מוכס, והיה אותו תלמיד צועק ולא הועיל, וקרובי המוכס קברו את החכם. ונצטער אותו תלמיד מאד וחשב בלבו איזה חטא גרם שיקבר רבו בכזיון כזה, ומפני מה זכה אותו רשע ליקבור בכבוד גדול כזה, לאחר זמן נראה לו רבו בחלום ואמר לו, אל תצטער בא ואראך אותו האיש בגיהנום וציר של פתח גיהנום סובב באזניו, אבל פעם אחת שמעתי בגנות תלמידי חכמים ולא מחיתי ולכך נענשתי, ורשע זה פעם אחת הכין סעודה לשר העיר ולא בא שר העיר וחילקה לעניים וזה היה שכרו.

אמר אותו תלמיד עד מתי יהיה אותו האיש נידון בדין קשה, אמר לו עד שימות שמעון בן שטח

החלצו חושים!

אחינו שבארץ הקודש צועקים אלינו במר לבכם על מוצכם הקשה
אל נא אחי תרעו

השתתפו במפעל "החזקת מלמד" - כי טבענו ביון מצולה ואין מעמד

קול התאחדותינו ש"י התאחדות האברכים ד'סאטמאר בני ברק

משוּלַחן מַלְכִים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

כניתי — ל — בלתי מוגה

יום ג' פרישת קורח תשס"ח לפ"ק

ביקורו של הרב הגאון רבי משה בראנדסדארפער שליט"א

רב ור"מ 'כלל הוראה' בעיה"ק ירושלים, ומו"ץ העדה החרדית
בן הגאון האדיר רבי מאיר שליט"א בעל קנה בושם וחבר הכיד"צ ורב בית השחיטה שע"י העדה החרדית
בביתו נאווה קודש של כ"ק מרן רבינו שליט"א בקרית יואל יע"א

הגר"מ: איך קום יעצט פונעם בית השחיטה, כ'האב געזאגט פאר די שוחטים דארט, אז מער ווייניגער איז דאס געבויעט לויט די ירושלימער שחיטה. כ'האב דאך גערעדט מיטן רבין פאראיאר ווען דער רבי איז געווען אין ירושלים.

רבינו: פארוואס זאל די זאלץ אראפפאלן?
הגר"מ: דאס טראכט איך, ווייל ביי די בהמה פלייש פון שחיטה פון די עדה זאלצט מען דאך אויף א ליון, און מען איז אויך נישט הושש אז די זאלץ פאלט דארט אראפ, אויב עס איז נישט דא דער חשש איה"נ קען זיין איז עס חשובער..

רבינו: יעדע עוף גייט דארט (בשחיטת העדה החרדית) עקסטער בשעת מען זאלצט, אבער עס ווערט אנגעפאקט נאכדעם (כמשך השעה שעומד במליחתו, סי"ט סי"ז), איך האב דאס נישט געוואלט האבן אזוי.

הגר"מ: דאס וויל איך וויסן צי דער רבי האט דאס בדוקא אזוי געמאכט?

רבינו: יא, עס איז בדוקא אזוי, ווייל ס'איז מיר נישט געפאלן דער אופן אז עס ווערט אזוי אנגעפאקט, הגם על פי הלכה קען מען נישט זאגן אז ס'איז אסור (כמבואר סי' ע"ט דמותר למלח זע"ה), אבער די שאלה איז, ווייל אין די הלכה שטייט נישט וויפיל מעג מען ארויפלייגן, עס שטייט נישט.

הגר"מ: איך בין געווען ביי א היימישע שחיטה, גאר א חשוב'ע שחיטה, האב איך געזעהן אז אויף א קליין ווינקל פולן זיי אן די עופות ביז אויבן.

רבינו: דם משריק שריק (תוס' הולין ק"ב ע"ב ד"ה והגים) דאס איז די שאלה, אפשר פרעסט אזוי אראפ איינס אויף די צווייטע אז די בלוט גייט נישט ארויס.

הגר"מ: די סכרא זאגט אז עס פרעסט און עס לאזט נישט ארויס, אבער פארוואס טרעפט מען נישט אין די פוסקים זאלן דאס זאגן?

הגר"מ: כ'האב טאקע געזאגט פארן שוחט אז כ'זויל פרעגן מיין טאטן (הגר"מ מאיר שליט"א) פארוואס ער איז נישט מקפיד דערויף, ווייל סוף כל סוף די שוחטים וואס האלטן דעם עוף די הענט ווערן זייער מיד, און דאס איז די גאנצע זאך וואס מ'האט אויפגעטון אין ארץ ישראל אז מ'האט א בודק סכינים, און מ'לאזט נישט דעם שוחט אליין זיין א בודק, ס'איז דא א עקסטערע בודק צוליב דעם וואס די שוחטים פילן נישט גוט, די הענט ווערן זייער אנגעשמרענגט. זאגט מיר דער שוחט אז ער האט געהערט אז מיין טאטע זאגט אז ער וואלט ווען איך געמאכט אזוי, נאר...

רבינו: דער ראבינאט, זיי לאזן נישט. דער רבנות הראשות, כ'האב געהערט דערפון, כ'זוייס נישט פארוואס דאס איז אזוי. דאזי שחט מען איבעראל אזוי, ביי אלע היימישע שחיטות גייט דאס אויף דעם אופן.

הגר"מ: ווייל די מענה איז א שמארקע מענה, אמאל האט א שוחט גע'שחט'ן 3-4 עופות היינט שחט מען א גאנצן פארמיטאג, און די הענט ווערן אנגעשמרענגט.

נאר איין זאך, דאס וואס מען הענגט עס אויף אין די לופט כמשך דעם זאלצן, כ'זוייס נישט צי עס איז א קולא, צי א

רבינו: יא, מ'טרעפט עם מאקע נישט אפשר מפורש, מיר איז אבער אזוי געפאלן אז יעדע איינע זאל זיין עקסטער, עם זאל נישט זיין קיין חשש אז עם איז אנגעפאקט.

* * *

הגר"מ: בנוגע די בדיקות איז שוין אפגע'פסק'עט אז דאהי טרעפט מען נישט קיין ריעותות.

רבינו: נפסק הגדוץ וטריפה, ע"י ס' נ"ז ס"א) דאס איז דא זייער זעלטן, אמאל טרעפט זיך בוקא דאטמא (שהקוליות) (באדע"ס) ניתק ממקומו וטריפה, ע"י ס' נ"ח ס"ב), דאס טרעפט מען אמאל.

הגר"מ: נאך א זאך וועגן די גידים (גדי הצואה), הגם ס'איז נישט משנה עפ"י הלכה, אבער מ'דארף עם ארויסנעמען פונעם גארגל (ע"י ס' ס"ה ס"ג).

רבינו: דא שניידט מען דאס אראפ פונעם גארגל.

הגר"מ: עם איז מאקע נישט משנה עפ"י הלכה צו מ'שניידט אריין צי נישט, אבער אין ארץ ישראל נעמט מען דאס ארויס.

רבינו: כ'האב געהערט. דא שניידט מען אריין (כמבוא) ברמ"א שם שנהגו ליטלן או לחותכן).

הגר"מ: מ'נעמט אראפ א טוטע שטיק פונעם גארגל, ס'איז א הפסד.

רבינו: הויך דעם שניידט מען אריין אויך, אבער מ'שניידט אזוי היבש אראפ פונעם גארגל, מ'קארנט נישט (שמסירין חלק גדול מהצואה, והויך מזה חותמין ג"פ בהנשאר).

הגר"מ: אין ארץ ישראל וואלטן די בעלי הגעשעפטן נישט געלאזט אזויפיל אוועקשניידן.

רבינו: איבערן טאג נעמט זיך דאס מאקע צוזאם פאר א גרויסע מספר.

הגר"מ: איבערהויפט אין אורעגוויי האט מיין טאטע געפאדערט אז מ'זאל אראפנעמען מער ווי א קליפה פון געוויסע, האבן זיי קאמאנדעוועט און געשריגן אז עם מאכט זיי שאדן.

* * *

הגר"מ: וואס איז מיט די וואס מאכט זיך אויף די הויט ביי די עופות, ס'איז אנגעבלאזן און מ'דארף אריינזארגן זאלץ (כמבוא בפרמ"ג ס' ס"ט, מ"ז ס"ק י"ג בשם בית הילל).

רבינו: מ'האט אנגעזאגט פאר די זאלצערס, זיי זענען אנגעזאגט דערויף.

הגר"מ: עם איז דא וואס זענען פארמאכט פון אלע זייטן, אבער אינמיטן איז אנגעבלאזן, מיין טאטע שרייבט אין א תשובה אז עם איז גוט, אז מ'דארף נישט מקפיד זיין, אבער עם זענען דא אנדערע אין ירושלים וואס זענען גערווען וועגן דעם.

וואס האלט דער רבי אויף דעם?

רבינו: דארט וואו עם איז געעפענט דארט לייגט מען אריין זאלץ. מאמער איז נישט אויפגעשניטן דעם עור - מ'דארף דאס דאך אויפשניידן אדער אויפרייסן - דאס טוט מען שוין נישט.

הגר"מ: אזוי אז עם איז ב"ה דא אלע הידורים.

* * *

הגר"מ: ווי איך האב פארשטאנען וויל דער רבי מאכן נאך א הדחה, ביי די הדחה בתרייתא. פארוואס?

רבינו: וויל ס'זעט זיין בעסער אפגעשווענקט, איך וויל עם מאכן אזוי ווי כ'האב עם געזעהן אין ירושלים, איין טאג נעבן די צווייטע, דאס פלייש לויפט אריבער.

רבינו: עמיצער איז דא געווען פון ארץ ישראל האט ער מיר געזאגט אז אין ארץ ישראל איז דאס וואסער רויט נאך די הדחה אהרונה.

הגר"מ: אמאל פלעגט דאס זיין רויט, אבער מיין טאטע האט געפאדערט אז א קראן וואסער זאל די גאנצע צייט רינען... אבער נישט ווייל ער האט געהאלטן אז עם איז אסור.

רבינו: פארוואס איז דאס וואסער רויט?

הגר"מ: למעשה נאכן זאלצן שטייט דאך אז עם איז מוחל בעלמא (ס' ס"ט סעי' כ').

רבינו: גוט, אבער פארוואס איז דאס רויט? דא איז קיינמאל נישט רויט דאס וואסער.

הגר"מ: ס'קען אפשר זיין אז דא איז אנדערש לויט די פארלאנגען פון די רעגירונג, דא שווימט די פעטנס פון אויבן, איך האב געקוקט די קאליר פון די וואסער, אבער די פעטנס האט דאס באדעקט כ'האב נישט געקענט זעהן.

רבינו: די גרויסע רופט מען דא א משילע'ר, דאס איז וועגן געזעץ, דאס געזעץ זאגט אז עם דארף זיין פערציג מינוט אין אייז קאלטע וואסער, אז עם זאל נישט באקומען קיין באקטעריעס, דאס איז וועגן געזונטהייט (אחרי ההדחות ושטיפות יש עוד כלי (משילע'ר בלע"ז) שמטרתו לקרר העופות במהירות אחרי השחיטה, והוא מטעם הממשלה מטעמי בריאות, ואין לו שייכות להדחות הגעשים מצד ההלכה).

הגר"מ: דאס (המשילע'ר הנ"ל) נוצט מען נישט אויף די דריטע הדחה?

רבינו: ניין. אויבן איז דא א שטיפה, נאכדעם איז דא צוויי הדחות, א ניפוץ מיט א שטיפה. ס'איז ס"ה דא דריי, אויסער די משילע'ר נאך צוויי. (כמבוא בס' ס"ט סעי' ז' דלכתחילה יהי ניפוץ ושטיפה ובי הדחות, ועי' טו"ז ס"ק י"ז)

הגר"מ: ס'איז דא א מקור דערויף דער ש"ך (ס"ק כ"ח) אז הויך דעם ניפוץ זאל זיין דריי.

* * *

הגר"מ: דער רבי גייט אהין אפט?
רבינו: איך גיי יעדע וואך.

הגר"מ: דאס איז א גרויסע זאך אז א רב גייט צו די שחיטה, היינט איז מיינ מאמע שוין נישט אזוי בכת, אבער ער פלעגט גיין, כ'האב אים אמאל געפרעגט דערוועגן האט ער מיר געזאגט "אז דער רב גייט צו די שחיטה, דאס אליין איז כשרות".

* * *

הגר"מ: ביי בוקא דאטמא האב איך געזעהן אז די הוראות דא זענען אזוי ווי אין ארץ ישראל, די הוראה איז אז אויב עס איז דא שווארצע בלוט זאל מען מהמיר זיין. דער אמת איז אז דאס אליין איז שוין א חומרא, אין ארץ ישראל האלט מען אויך די הוראה, אבער ס'איז נישט פונקטליך אז דאס איז טאקע די סיבה פארוואס עס ווערט, אמאל מענה'עט מען אז דאס ווערט פונעם פליק-מאשיק, אנדערע זאגן אז עס ווערט פון די גוים בשעת מ'זויבערט אויס, מ'הייסט מהמיר זיין, אבער עס איז נישט קלאר.

רבינו: אפילו די דקין וואס מ'נעמט אראפ, וואס האט א ריעותא אויף די קישקעס, איז אויך נישט קלאר אז עס איז מריפה, ווייל ס'איז אינטערעסאנט אז די יונגע עופות האבן די ריעותא, אבער ווי עלטער עס איז האבן זיי דאס ווייניגער, זאגן די מבינים די חכמי אומה"ע אז דאס איז דער געלכל פונעם עוף ווען ס'איז געווען אן אפרוח האט ער פון דארט יונק געווען און דאס איז איבערגעבליבן, און דאס צוגייט, דאס איז די סיבה אז אן עוף וואס איז מיט צוויי וואכן עלטער האט עס שוין נישט. (בעופות קטנים נמצא לפעמים שהדקין במקום הגבוה מלוכלך במראה נעה"ל או בועא ולפעמים מנוקב, וזהו מפני ששם מקום ניקתו בעודו בכיצה ולא נפתח עדיין, ועיי' תשו' הת"ס יו"ד סי' פ"ט)

הגר"מ: מיינ מאמע שרייבט דאס אין קנה בושם (ה"ב סי' ל"ח). ער שרייבט אז ער האט דאס בודק געווען ער האט געעפענט יונגע עופות און ער האט געזעהן אז זיי האבן דאס מער. דער פראבלעם איז, אז עס איז דא אזעלכע וואס מ'זעהט אז די קישקע איז געווארן פארפוילט.

רבינו: אבער דאדי סוכ"ס אויב איז דא א ריעותא טרעפט מען עס, מ'איז דאך בודק יעדע עוף.

הגר"מ: דאס איז ממש אזוי ווי ביי אונז אויפן לייך. נארמאל איז דאס אינמיטן די קישקע.

רבינו: ביי יעדן עוף שטייען צוויי בודקים.

הגר"מ: און דאס מאכט זיך אז אויף די גאנצע קישקע איז דא אפאך בועות?

רבינו: איך האב דאס נישט געזעהן.

הגר"מ: אין ארץ ישראל זעהט מען דאס אויף די עופות וואס לייגן אייער, די אלטע.

רבינו: די עופות שחט מען נישט דא, די וואס לייגן אייער, דא איז אלעס יונגע עופות פון זעקס ביז אכט וואכן.

* * *

הגר"מ: נאך א זאך - מסתמא אז דער רבי האט אזוי געמאכט איז דאס אויך בדוקא - פארוואס לייגט מען נישט אריין זאלץ צווישן די עור אונטער די פליגל? (כן הוא מנהג ירושלים, עיי' קונטרס טבוח טבח והכין - תרס"ט)

רבינו: כ'האב דאס נישט געזעהן, אין ארץ ישראל שניידט מען אריין אין יעדן עוף?

הגר"מ: יעדע עוף ווערט געשניטן, ס'איז נישט מעכב, אבער...

רבינו: וואו שניידט מען? אונטערן פליגל?

הגר"מ: יא, אזוי ווי מ'נעמט אראפ ביים עק פונעם פליגל.
רבינו: ביים עק פונעם פליגל נעמט מען יא אראפ דאס שטייט אין שולחן ערוך (עיי' סי' ס"ה ס"ג), דאס אז מ'זאל אראפנעמען ביים גארנל שטייט אויך אין שו"ע, און ביים עק פליגל, דער רמ"א ברענגט עס. (שם) אבער אריינשניידן אונטער די פליגל דאס האב איך נישט געזעהן.

* * *

הגר"מ: אויף וויפיל איז דער רבי מקפיד אויף די וואסער, די ערשטע וואסער, די האלבע שעה.

רבינו: די וואסער דא איז נישט שייך מקפיד צו זיין ווייל ס'איז נישט קאלט, ס'איז 60-50 גראד דא. (עיי' פרמ"ג סי' ל"ז מ"ז ס"ד' דלכתחלה לא יהיו קרים).

הגר"מ: אין אוסטראליע איז געווען א שאלה נישט לאנג, ווייל דארט לאזט נישט די שטאט און מ'מוז אריינלייגן אין קאלט וואסער, ס'איז ממש קאלט אז מ'קען נישט אריינלייגן די פינגער.

רבינו: וויאזוי האט איר דאס וואסער אין ארץ ישראל?

הגר"מ: אין ארץ ישראל איז דאס ביז צוועלף, כ'זוייס נאר נישט צי עס זענען די זעלבע נומערן.

רבינו: יא, עס איז גאנץ אנדערע נומערן, דאס איז צעלויס און דאס איז פארענהייט. דאס איז בערך דריי מאל אזויפיל, ביי 32 פרייט דאס שוין ביי אונזער גראד.

רבי מנחם מאיר (הנה"צ רמ"מ ווייסמאנדל שליט"א אב"ד נייטרא מאנסי, נכד המנחת יצחק) זאגט אז דער מנחת יצחק ז"ל האט געלאזט ביי 45 אויף אונזער גראד.

הגר"מ: דער אמת איז אז ווען די עופות גייען אריין מאכן זיי דאך אויך ווארעם.

רבינו: יא, אבער עס האלט אין איין קילער מאכן, עס קומט אריין די קאלטע.

די קאמפאני דא וויל אויך מאכן אז עס זאל זיין קעלטער, זיי זאגן אז עס האלט לענגער, ווי שנעלער דער עוף ווערט

אפגעקילט נאך די שחיטה האלט דאס לענגער, אזוי האט דאס לענגער א קיום. פארן סוחר לוינט דאס.

* * *

רבינו: די ערשטע מעלה פון די שחיטה דאהי איז אז דער שוחט איז אינדערהיים, מען פארט נישט אוועק צו די שחיטה, ער וואוינט אינדערהיים און ער לעבט ווי א נארמאלער מענטש. אלע שחיטות אין אמעריקע דאהי ביז מיר האבן געמאכט דא פלעגט דער שוחט מוזן אוועקפארן און ער האט נישט גענעכטיגט אינדערהיים, ער איז אהיימגעקומען אינמיטן די וואך, און צוריק אוועקגעפארן פארמאגט.

הגר"מ: פאר אידישקייט טויג דאס נישט.

רבינו: נו נו, דאס איז דאך אידישקייט. די סיבה פארוואס מ'האט דא געמאכט די שחיטה איז נאר וועגן דעם, ווייל דער שוחט זאל זיין דא, מ'האט נישט געקלערט אז עס וועט אויסוואקסן אויף אזא גרויסן פארנעם.

הגר"מ: דא איז דאך א שטאט, זיי לאזן דען מאכן אזא בית השחיטה אין די שטאט? אין ארץ ישראל האט מען אונז פארשיקט פון די שטאט.

רבינו: דאס איז ווייל ס'איז קרית יואל, מ'איז דא אליינס בעל הבית האט מען דאס געקענט מאכן, ערגעץ אנדערש וואלט מען דאס ווען אונדאיי נישט געקענט מאכן.

הגר"מ: מ'קען דא אליינס מאכן די חוקים פאר קרית יואל?

רבינו: אונדאיי, עס איז דא א ראש העיר ביי אונז, און עס איז אויך דא א הנהלת העיר, אלעס היימישע אידן וואס וואוינען דא, איינער איז ראש העיר און די אנדערע פיר זענען די הנהלת העיר.

הגר"מ: דער דאקטער (אינפעקטאר) איז אויך א היימישער?

רבינו: ניין דאס נישט, דער דאקטער איז פון וואשינגטאן, פון די רעגירונג, ער זיצט דא יעדן טאג א גאנצן טאג.

הגר"מ: אין ארץ ישראל מאכט דער דאקטער אסאך פראבלעמען, ער קען אינמיטן טאג אפשפארן די שחיטה.

רבינו: דא אויך, ער איז בעל הבית, אז ער גיט א קוועטש אויפן קנעפל, און ער שטעלט אפ די גאנצע שחיטה.

הגר"מ: אמאל איז דאס גוט, עס איז געווען ביי אונז נאך ראש השנה, עס איז געווען ווען מ'האט זיך געיאגט און מ'האט נישט גענוג ריין געמאכט די קעסטלעך, און מ'האט געטראפן איין ווארים, ער האט מער נישט געלאזט שחט'ן, מ'האט געדארפט צוויי שעה אלעס איבערשווענקען.

רבינו: דא איז אויך אזוי, אז מ'טרעפט איין פליג, צי אנדערע זאכן, יעדן טאג קומט ער עקסטער די זויבערקייט, ער איז מקפיד ער האלט אין איין באקוקן די זויבערקייט און די ריינקייט, אלעס. מיר האבן דא צוויי רעגירונגס

דאקטורים וואס דרייען זיך ארום, איינער זיצט דארט אינמיטן און באקוקט, און דער צווייטער דרייט זיך ארום.

די רעגירונג לאזט נישט איין דאקטער זיין צו לאנג אויף א פלאץ, נאכדעם וואס איינער איז דא א שטיק צייט מוישט מען אים אויף און עס קומט א צווייטער, די רעגירונג זארגט זיך אז מ'זעט ווערן צו היימיש מיט זיי.

* * *

הגר"מ: נאכדעם איז דא נאך א נקודה, מיר האבן דאס בסך הכל געמאכט פאראיאר, דא האב איך געזעהן אז עס איז אזוי איינגעשטעלט לכתחילה. ביז פאראיאר איז געווען ביי אונז אז די עופות פארן שחט'ן איז געשטאנען געבן די שוחטים, און זיי האבן געזעהן ווי אזוי מ'שחט.

רבינו: יא, דא זענען די עופות אינדערויסן, דאס איז דא אויך א נייע זאך, מ'האט דאס געמאכט נישט לאנג צוריק. די עופות קומען אריין פאר די שחיטה דורך א פענסטער (ע"י) יד אפרים סי' ל"ז מ"ד להחמיר לכתחילה משום צער בע"ח ומשום צמקה הריאה).

הגר"מ: אין ארץ ישראל האט מען געזוכט א תיקון דערויף, ביי אונז זענען די עופות נידריג און מען הייבט זיי אויף פארן שחט'ן, דא האב איך געזעהן אז זיי זענען אינגאנצן אינדערויסן און מ'ברענגט זיי אריין דורכן פענסטער.

* * *

רבינו: איר האט געזעהן ווי מ'וואשט זייער גוט אויס די עופות וועגן צרירות דם (שעל צרירות דם לא מהני מליחה, ע"י סי' ש"ס"ב). אין די הייד זענען דא צוויי גוים וואס קראצן אראפ. **הגר"מ:** ביי אונז איז דא א שפריצער, נאך פאר ס'פאלט אריין אין טשילער (הדחה שקודם המליחה), בכוציאות זעט מען וואו ס'איז דא אנגעקלעפטע בלוט, שטייט דארט איינער מיט א בארשט און ער נעמט דאס אראפ.

רבינו: דא לאזט מען אבער נישט האבן קיין בארשט, די רעגירונג לאזט דאס נישט. ווייל א בארשט קלעפט זיך אן די בלוט און ס'טראגט אריבער פון איין עוף צום צווייטן.

הגר"מ: אן קיין בארשט איז לכאורה נישטא קיין עצה, א שפריצער נעמט דאס נישט אראפ.

רבינו: דאס וואס שפריצט מיט א שטארקן כח וואשט דאס אפ.

ס'איז גאנץ גוט זויבער.

הגר"מ: דער מציאות האט געוויזן אז וואס מער הידור מ'לייגט אריין אין די עופות אין ריינער די עופות, איך זאג דאס לגבי אנדערע, א גרויסער חלק פון מענטשן וואס עסן נישט פון די 'עדה החרדית' הכשר, אבער פלייש וויבאלד עס איז ריינער די עופות עסן זיי נאר פון דעם הכשר.

*

הגר"מ: מהערט אז דער רבי עפענט א שחיטה פאר גסות וואס מוט זיך דערמיט?

רבינו: מיר ווילן מאכן דאחי בעז"ה אז עס זאל זיין א שחיטה פאר גסות.

כ' וועל אייך זאגן צוויי פון די זאכן וואס איך וויל לייגן א דגוש.

איר האט שוין געזעהן די גסות שחיטות דאחי? דאחי שחט מען אין א קעסטל, די בהמה גייט אריין אין א קעסטל, עס ציהט זיך אויס די האלז, און מ'שחט דאס אויף ארויף, שטייענדיג.

מיר ווילן מאכן אז די בהמה זאל זיך איבערדרייען. עס זאל אריינגיין אינעם קעסטל, און דער קעסטל זאל זיך איבערדרייען. דערווייל ווי עס גייט די שחיטה, גייט די בהמה אזוי אריין אין קעסטל, נאכדעם קומט ארויס אן אייזן וואס הייבט אים אויף דעם קאפ, און ער קען זיך נישט רירן, און מ'שחט אים. יעצט וועט ער אריינגיין אין קעסטל די זעלבע זאך, נאר דאס קעסטל דרייט זיך איבער, די גאנצע בהמה דרייט זיך איבער מיטן קעסטל, מיט די פיס ארויף.¹

הגר"מ: דער רבי האט שוין געזעהן אזא שחיטה?

רבינו: יא, ביי די שחיטה פון רובאשקין האב איך דאס געזעהן.

הגר"מ: ביי אונז גייט ער טאקע אריין אין א קעסטל, און ס'רוקט זיך צו אזא אייזן, און ס'בינדט זיך צו די פיס, און ס'הייבט אן צו ציעהן די בהמה, דער אונטערשטער חלק

גיט א פאל אראפ, און ער הייבט אים אויף אזוי ער הענגט אים אויף אויף די לופט און ער לאזט אים אראפ, דער מהלך וואס דער רבי זאגט איז א לייכטערע וועג. ווי אזוי האלט מען צו דעם קאפ?

רבינו: דער קאפ האלט זיך צו מיט אן אייזן אזוי ווי ביו יעצט, ס'ציהט זיך אויס, און עס האלט זיך פעסט אז ס'קען זיך נישט רירן, עס האט אן אייזן פון אייבן און פון אינטן, אלעס אזוי ווי ביו יעצט, נאר אנשטאט וואס מ'שחט אויף ארויף וועט מען שחטן אויף אראפ.

הגר"מ: מיר האבן יעצט געהאט אז ר' אברהם שמואל גראס פון טאראנטא האט מיר געקלונגען מיט אפאר חדשים צוריק אז ער וויל אונז העלפן, די עדה החרדית שחיטה האט דאך א פראבלעם מיט די שחיטה אין אורעגוויי, זאגט ער אז אין טאראנטא איז נישטא דער פראבלעם, און מ'קען קומען אהין שחטן, נאר איין פראבלעם איז דא אז עס איז שחיטה בעמידה.

רבינו: דארט שחט מען אין א באקס אזוי ווי דאחי, איך בין שוין געווען דארט ביי די שחיטה, אזוי שחט מען אין מאנטריאל און אין טאראנטא.

הגר"מ: ווען כ'האב געפרעגט מיין טאטן דערוועגן האט ער געזאגט אז ער וויל נישט בשום אופן.

רבינו: כ'האב געזעהן אייער טאטע האט געשריבן א תשובה דערוועגן (ח"ב סי' ל"ג).

הגר"מ: מיט וויפיל יאר צוריק האט מען אנגעהויבן די שחיטה בעמידה?

¹ אופן 'שחיטה מונחת' כשהבהמה מונחת ע"ג קרקע ושוחטין בכסין מלמעלה היה נהוג כן בכל הדורות מאז ומקדם, (עי' רש"י חולין טו: סוכה נו. ובסוטה מז. ובשמי"ח סי' ו' ס"ח), וכן היה בכל מקומות מושבות בני ישראל באייראפע, ובכללם בעיר סאטמאר בהשגחתו ובפיקוחו של מרן רביה"ק בעל דברי יואל ז"ע, והוא הידור גדול מצד עיקר ההלכה, וכמבואר בספרי הפוסקים באריכות, עי' בזה בדרכי תשובה (סי' ו' סק"ב), ובכף החיים (סקל"ד ול"ז שם), ובשו"ת אבני נזר (סי' ו') ובשו"ת ערוגת הבושם (ו"ד סי' ג), שו"ת מנחת יצחק (ח"ט סי' נט), שו"ת קנין תורה (ח"ו סי' נח), שו"ת קנה בושם (ח"ב סי' ל"ג), שו"ת להורות נתן (ח"ג סי' ל"ט), עיי"ש בדבריהם כל המעלות וההידורים בזה.

אמנם במדינת אמעריקע הונגה מהכרח חוק הממשלה בזמנו לשחוט 'שחיטה תלויה' (שתלוי רגלי הבהמה וראשה למטה), ואף שכשר על פי הלכה וכמבואר בליקוטי תשובות מנחת יצחק (סי' נ"ב) עיי"ש, מכל מקום ניסו הרבנים דאז לתקן בכל כוחם הדבר שיהיה על דרך היותר טוב כנ"ל, ונצטערו על הדבר הזה, ועי' בספר טהרת יו"ט (ח"ט דף נ"ח) נדפס מה שהתאונן כבר על ענין זה הגאון הנודע הרידב"ז זצ"ל בשנת תר"ע כשהיה באמעריקע, עיי"ש.

ובשנת תשכ"ו לפ"ק עלתה בידם לתקן הצלה פורתא שיהיה עכ"פ 'שחיטה בעמידה' (שהבהמה נכנסת לבאק"ם ונאחות כן בחוץ ושוחטין למטה למעלה), ושלה אז במיוחד מרן רביה"ק בעל דברי יואל ז"ע את מרן רבינו הגה"ק בעל ברך משה זצ"ל ועוד רבנים לעיר מאנטריאל יצ"ו לסדר הכל על מכונו כראוי.

בשנים האחרונות כאשר כ"ק מרן רבינו שליט"א נכנס בעובי הקורה לחוק את בדקי הכשרות ולהעמידה על מכונה, משתדל ומתאמץ במיוחד להחזיר עטרה ליושנה ולתקן הדבר כמקדמת דנא, כפי המבואר בדברי הפוסקים הנ"ל, ופועל ועוסק בזה למען יבא הדבר על תיקונו בעז"ה על תכלית ההידור והכשרות, וכפי המסורה לנו מדור דור

הגר"מ: כמיין אז דארט גייט צו די שחיטה אזוי ווי ביי אונז, עס רוקט זיך צו איין וואנט צו די בהמה מיבינדט צו אלע פיר פיס, און די קייט הייבט אן עס ארויפצושלעפן און לאזט עס אראפ...

רבינו: דא וועט מען קיינמאל נישט לאזן אויפהענגען א בהמה לעבעדיגערהייט. די צער בעלי חיים ארגעניזאציעס וועלן דאס נישט צולאזן.

הגר"מ: עס זענען דא פלעצער וואו מ'שיסט די בהמה נאך די שחיטה, דא שיסט מען נישט.

רבינו: אין אמעריקע אודאי שיסט מען די בהמות, ביי די אלע גוי'אישע שחיטות אין אמעריקע שיסט מען די בהמות.

הגר"מ: כמיין אז דאס שישן איז סתם א נארישקייט, די הלכה'דיגע שחיטה איז די לייכטסטע שחיטה.

רבינו: אונזער שחיטה, תורת משה, דאס איז די לייכטסטע פאר די בהמה (עי' רמב"ן תצא כ"ה ו' ספר החינוך מצ"ע תנ"א, מורה נבוכים ח"ג פמ"ח).

* * *

נאכדעם ווילן מיר מאכן נאך א צווייטע זאך ביי די שחיטה. וואס מיר האבן געלייגט א דגוש דערויף.

אז א שוחט וואס לייגט אראפ דעם חלף אויפן שמיין ווען ער וויל עס אויסשארפן, מוז ער אפווישן דעם חלף און מאכן א טרוקענע בדיקה. אזוי זענען זיי געווען געוואוינט אז אינמיטן די שחיטה מאכן זיי א נאסע בדיקה, ווילן מיר מתקן זיין אז אויב לייגט ער ארויף דעם חלף אויפן שמיין זאל ער מוזן מאכן א טרוקענע בדיקה (דהנה יש ב' אופנים של בדיקת הסמין, יש כשהחלף וידיים נגובים, ויש כשהחלף והידיים רטובים, ובתחילת השחיטה לכ"ע צריכים בדיקה יבשה, ומרן שליט"א מעדיף שגם באמצע יעשו בדיקה יבשה).

הגר"מ: פארוואס?

רבינו: ווייל דער חלף פארלירט די חזקה ווען מ'לייגט דאס אראפ אויף א שמיין - א דבר קשה - דאס האלט איך זייער וויכטיג מצד די הלכה (עי' שמלה חדשה (פי' י"ח ס"ה) ובבית דוד (ס"ה), ופרמ"ג פי' ח"י מ"ז סוס"ק פ' שאחר ההשחוח או נגיעה באבן צריך בדיקה שנית). איך האב דאס אויך געזעהן דארט (כא"י).

ווייל בהמות שחט מען דאך איינס נאך די אנדערע, און דעם חלף דארף מען צוגלעטן, זאל זיין אז מ'זאל מוזן אפווישן דעם חלף און מאכן א געהעריגע בדיקה.

הגר"מ: דער רבי מיינט צו זאגן אז אפילו ער האט געמאכט א געהעריגע בדיקה פאר די שחיטה זאל ער אויך אינמיטן די שחיטה מוזן מאכן א געהעריגע טרוקענע בדיקה.

רבינו: דאזי גייט עס שוין צוריק מיט א פערציג יאר, בעפאר דעם איז געווען די שחיטה סך שוואכער, ווען מ'האט געמאכט די סארט שחיטה בעמידה איז דאס געווען א גרויסע מציאה, מען האט זיך מחוי' געווען דערמיט ווייל בעפאר איז געווען סך ארגער. בעפאר דעם איז געווען אז די בהמה האט מען צוגעבינדן די צוויי אונטערשטע פיס, און מען האט אויפגעהאנגען די בהמה, דאס האט געהייסן שחיטה תלו', די בהמה האט געהאנגען אויף די צוויי אונטערשטע פיס, און די צוויי פאדערשטע פיס איז געווען לויז, האט זיך די בהמה געקענט ווארפן, און עס האט געקענט געבן א קלאפ דעם שוחט. עס זענען געווען גוים וואס האבן אנגעהאלטן די בהמה, און איין גוי האט אויסגעצויגן דעם קאפ און אזוי האט מען גע'שחט'ן, דער שוחט ווען ער איז צוגעגאנגען צו די שחיטה איז ער צוגעגאנגען סך מער מיט פחד ווייל ער האט מורא געהאט אז ער וועט כאפן א קלאפ.

אמאל האט געקענט פאסירן אז די בהמה האט זיך אויסגעריסן, אמאל איז א שוחט גע'הרג'עט געווארן ל'ע פון די בהמה בשעת די שחיטה. ווען מ'האט געמאכט דעם אופן אז די בהמה איז אריין אין א קעסטל האט מען דאס אנגעקוקט אלס א תיקון גדול, די שוחטים האבן זיך מחוי' געווען כלפי ווי אזוי עס איז געווען פון פריער. דאס גייט שוין אזוי אן כאמש פערציג יאר.

איך בין געווען ביי די שחיטה פון 'רובאשקין' און דארט האב איך געזעהן די שחיטה ווי אזוי די בהמה דרייט זיך איבער, האב איך עובר געווען אויף לא תחמוד... אזא שחיטה, האב איך געטראכט... אז יענער האט, מוזן מיר דאס אויך האבן...

הגר"מ: איך האב געמיינט אז עס איז דא פראבלעמען אז די שטאט לאזט דאס נישט מאכן.

רבינו: איך האב אויך אזוי געוואוסט ביז דעמאלטס אז די רעגירונג לאזט נישט.

ווען איך האב דאס דארט געזעהן אז זיי האבן דאס יא, עס איז דאך די זעלבע אמעריקאנער רעגירונג, אז מען לאזט דאס דארט פארוואס זאל דאס נישט זיין אויך דא, בין איך געוואוינען געווארן אז אין הכי נמי מצד די רעגירונג קען מען מאקע יא, עס קאסט נאר אסאך געלט, אזא באקס קאסט א פערטל מיליאן דאללער.

יעצט זענען געווען שוחטים פון דאזי אין ארץ ישראל, א שוחט פון דאזי ר' שלמה (ב"ר יעקב מב"ב) קליין הי"ו שו"ב בקהלתינו זאגט מיר אז אין ארץ ישראל איז שוין אויך דא אזא באקס ביי א שחיטה אין חיפה.

רבינו: יא, אויב ער האט אראפגעלייגט דעם חלק אויף א שטיין. לדעתי איז דאס איז א שטארקע יסוד להלכה.
הגר"מ: הלכהדין איז דאס ריכטיג, ווייל אויב האט ער געלייגט דעם חלק אויפן שטיין איז דאס געענדיגט.

רבינו: ער האט פארלוירן די הזקה.

הגר"מ: עם העלפת אבער נישט קיין נאסע בדיקה?

רבינו: עם איז נישט אזוי גוט ווי א טריקענע בדיקה, ניין, א טרוקענע בדיקה איז סך בעסער, א שוחט וועט נישט מאכן קיין נאסע בדיקה אינדערפרי איידער ער הייבט אן צו שחטן, קיין שום שוחט וועט דאס נישט טון, יעדער וועט מאכן א טרוקענע בדיקה, מילא אז מ'לייגט דאס אויפן שטיין אינמיטן די שחיטה איז דאס אן ערנסטע שאלה (עי' פרי תואר סי' ס"ג סק"ד, ובבית דוד ס"ה ביטוח"ב או"א וסעי' שם, ובתוה"ב (סי' ב' ס"ג) דהבדיקה תהיה דוקא ביבש, עיי"ש).

הגר"מ: דאס דארף מען שטיין איבער די שוחטים און זעהן אז זיי זאלן דאס מאכן.

רבינו: אוודאי, פארדעם דארף מען צושטעלן א עקסטרע שוחט, ווייל איינער שחט און דער צווייטער דארף זיין פארנומען מיט די חלפים, דאס איז א גרויסע הוצאה ווייל מען דארף האבן נאך א מענטש צו דעם, אויב עם איז דא צוויי שוחטים, וועט מען צוליב דעם דארפן האבן דריי שוחטים.

הגר"מ: מענטשן ווייסן נישט וואס שחיטה איז, אז מ'זומט נישט דערין ווייסט מען בכלל נישט וואס דאס נעמט אלס ארום.

רבינו: כ'האב געזאגט אז א שטיקל פלייש קען זיין די כשר'סטע זאך, אז נישט קען זיין יעדע כזית א עקסטרע לאו (עי' רמב"ם פירוש המשניות נזיר פ"ו מ"ד נזיר שהיה שותה יין כל היום וכו' שבדיני שמים חייב על כל כזית אף כב"א, וכ"ה ברמב"ם פ"ה מהלכות נזירות ה"י, אמנם ע"ע ברמב"ם הלכות מאכ"א פ"ד ה"ז ובנו"ב שם, וידועים בזה דברי הר"ן יומא פד. בשם הראב"ד דמוטב שישחטו לחולה בשבת מלהאכילו נבלה, כי נבלה יש לאו על כל כזית בפני"ע, וכ"ה באו"ח סי' שכ"ה ס"ד ועי' מג"א שם סק"ט, וע"ע מנחת חינוך (מצוה רצ"ח סק"ז) ובשו"ת מהר"ם שיק (או"ח סימן קל"ה)...

הגר"מ: כ'האב יעצט געזעהן ביי די ליטווישע שחיטות אין ארץ ישראל זיי זענען צוטיילט, די שחיטה פון 'שארית ישראל' אליינס איז צוטיילט אין צוויי, אויסער דעם איז דא די 'הרדים' שחיטה ביי זיי.

יענע וואך איז געווען ביי מיר איינער פון די... שחיטה, האב איך אים געפרעגט פארוואס ער האקט אויפן צווייטן, זאגט ער מיר אז יענער איז נישט ערנסט, ווייל די אלע סארט זאכן ווי בדיקת סכינים און טריפות איז ביי אים גארנישט. איין זאך שטייט ביי אים שטארק אז מ'זאל נישט

שחטן ביי אים אויפן זעלבן פלאץ וואו מ'שחט נישט פון זיין שחיטה, ווייל אמאל איז דא שומן און עם קלעפט זיך אן. און אונזער שחיטה - זאגט ער - שחט יא אויפן זעלבן פלאץ, נאר מ'שווענקט עם גוט אפ. זאגט ער מיר אז דער ציבור ווייסט דאך נישט דעם מציאות, און דער ציבור ווייסט אז יענע שחיטה איז בעסער ווייל זיי שווענקען גוט אפ, זיי מאכן פסחדיג ביי די שחיטה... זאגט ער אז מ'נעמט דעם ציבור און מ'פארדרייט זיי א קאפ, און מ'זוייסט נישט אז עם איז דא גרעסערע פראבלעמען פון דעם.

רבינו: אוודאי, ביי שחיטה איז דא גאר ערענסטע זאכן.

*

רבינו: עם איז אינטערעסאנט ביי די שחיטה פון די עופות, מ'זעהט דא אלע סארט משונה'דיגע עופות, מ'טרעפט פון מאל צו מאל, מ'טרעפט עופות מיט פיר פיס. איר האט שוין אויך געטראפן?

הגר"מ: איינמאל האבן מיר געהאט א עוף מיט דריי פיס. **רבינו:** דא איז שוין געווען אמאל א עוף מיט צען פיס, אזעלכע קליינע פיסלעך.

הגר"מ: וואס האט דער רבי גע'פסק'עט דערויף?

רבינו: מ'האט דאס אוועקגעשטעלט, מ'האט דאס נישט גענוצט. כל יתר כנטול דמי (סי' נ"ה ס"ה, ועי' דע"ת שם סק"ל שמביא להיתר, ועי' שו"ת ויען יוסף סי' קס"א שהמנהג בביר"צ בק"ק סאטמאר היה לאיסור).

הגר"מ: וואס איז מיט די עופות וואס מאכט זיך וואס האבן נישט קיין נוצות אויפן האלז? אין ארץ ישראל קומט דאס אמאל אן.

רבינו: אלס א שינוי, מ'האט נישט קיין מסורת (העופות אין נאכלים אלא במסורה כמבואר סי' פ"ב ס"ב).

הגר"מ: עם זענען דא אידן וואס זענען נישט מקפיד דערויף, אבער מיין טאטע לאזט דאס נישט שחטן ביי די שחיטה פון די עדה.

רבינו: איך האב נאכנישט געזעהן אזוינס. אן קיין נוצות בכלל אויפן האלז? כ'זעל פרעגן די שוחטים דא צי זיי טרעפן אמאל אזוינס.

הגר"מ: מיט די זריקות איז דא פראבלעמען? (מטעם הממשלה זורקן מעדעצין במחט לתוך העופות מטעמי בריאות, ויש חשש מחט בחלל העוף שממריק, עי' סי' נ"א ס"א).

הגר"מ: מיט די זריקות איז דא פראבלעמען? (מטעם הממשלה העלמא דעפארטמענט זורקן מעדעצין במחט לתוך העופות).

רבינו: איך בין געווען דארט ווי מ'מאכט די זריקות, מ'מאכט דאס דאך אויף די אייער (עוד קודם ש'וצא האפרוח), היינטיגע צייטן מאכט דאס שוין אזוי.

הגר"מ: דוכט זיך מיר אז ס'איז דא א תשובה בכתב פון מיין טאטן דערוועגן.

רבינו: איך בין אראפגעפארן דארט וואו מ'מאכט די זריקות (בוים ב' וישלה שנת תשס"ז לפ"ק, ביחד עם הרבנים הגאונים רבי נעציל בערקאוויטש שליט"א דומ"ץ קרית יואל, רבי חיים יודא כ"ץ שליט"א אבד"ק סערדעהלי, רבי משולם פאלאטשעק שליט"א בעל מגד יהודה, ועוד) מ'מאכט דאס דארט ווי עס איז דא לופט אין די איי, נישט אינעם אפרוח. דער עוף האט דאך א שפיץ און א רונדליכע חלק (ע"י רש"י ביצה ג: ד"ה לסמוך), דארט ווי עס איז דער שפיץ דארט איז דא לופט דארט גייט אריין די זריקה.

מיר זענען געשטאנען דארט און געקוקט, און ער האט אונז מסביר געווען אז טאמער גייט עס אריין דארט איז גוט, אבער אויב עס גייט אריין אינעם אפרוח אליין הרגעט עס אוועק דעם עוף. מיר זענען אראפגעפארן א ווייטן מרחק און מיר זענען דארט געשטאנען א גאנצן טאג, און מיר האבן דאס פונקטליך געזעהן, אפאר שעה זענען מיר געשטאנען און געקוקט (לאחר בדיקת המציאות היטב ע"י כ"ק רבינו שליט"א והרבנים הנ"ל ביחד עם המומחים באופני הזריקה הוחלט שכשר הדבר על פי הלכה).

הגר"מ: דאס איז דאך דער ריכטיגער סימן אז עס איז נישט קיין טריפה אז עס קען ארויסקומען א אפרוח.

רבינו: נאכדעם האבן מיר געהאט פארשידענע ספיקות, טאמער עס מאכט זיך א ספק אז עס גייט אויף א מקום וואס מאכט עס טריפה, אס תמצא לומר יא, אפשר לעכט ער שוין נישט, ער קומט נישט אן?!

הגר"מ: מיט א צוויי יאר צוריק איז געווען א גרויסע בהלה וועגן דעם, דער רבי האט שוין געזעהן ווי אזוי דער אפרוח קומט ארויס פון די שאלעכטס?

רבינו: ווען מיר זענען דארט געווען האבן מיר דאס געזעהן ווי אזוי די אפרוחים קומען ארויס. אינטערעסאנט, א פלא פונעם יוצר בראשית, ווי אזוי די אפרוח לעכערס א רונג ביז ער שפאלט זיך. די גאנצע זאך איז נפלאות הבורא, נפלאות הבורא, כ'בין געשטאנען און געקוקט... מילייגט אריין די עופות און מינעמט דאס ארויס נאך 21 טעג, דארט מאכט מען אלעם, עס איז דא א גאנצער פאבריק פון דעם.

הגר"מ: סתם אזוי אן איינשפרייז גיט מען נישט פאר די לעבעדיגע עופות?

רבינו: אמאל האט מען געגעבן, היינט גיט מען שוין נישט, היינט גיט מען דאס נאר אין די איי

הגר"מ: אין ארץ ישראל גיט מען נאך יא, מיר האבן א משגיח אויף דעם.

רבינו: מיט 30 יאר צוריק האט מען דא אויך געגעבן דעם איינשפרייז, מיין טאטע ז"ל איז דעמאלטס געפארן אויף א פלאץ דעמאלטס זעהן ווי אזוי מ'גיט דעם איינשפרייז אין האלד.

* * *

הגר"מ: ווי אזוי ווערן זיי (העופות) געפאקט אין די פעקלעך, עס פעפענט זיך אויף און עס לויפט אויף א ליין נאר גיך, און ער שיקט עס אריין אינעם קעסטל, ווען עס פולט זיך אן א קעסטל גייט דאס ווייטער.

זענען געווען אנדערע תלמידי חכמים וואס האבן גע'טענה'עט אז עס איז א שאלה פון נפילה (שטמטריף העוף כמבואר ס"י ג"ח סעי' א', ובד"מ שם אות ב' שגם העוף נטרף בנפילה), און זיי האבן געוואלט אסר'ן אלע עופות, ווייל בשעת עס לויפט און די 'לייז' שלעפט דאס פאלט ער אראפ, עס ווערט נישט ממש געשאדט אבער עס פאלט.

רבינו: וויפיל טפחים פאלט ער?

הגר"מ: מן הסתם מער ווי י' טפחים.

רבינו: אזוי, דא האבן מיר נישט געזעהן אז זיי זאלן פאלן.

הגר"מ: די טענה איז געווען אז עס זענען געווען פלעצער וואו מ'האט יא חושש געווען אויף דעם, אבער מיין טאטע האט גע'טענה'עט אז עס פליעהט נישט ממש ווייל עס פאלט אויף א שיפע פלאץ, שפעטער האט מיין טאטע געזאגט אז מ'זאל נישט אנהייבן צו מאכן קיין רעש, ווען מ'קען ווען אויספירן פון דעם מילא, אבער אז מ'קען סיווי נישט אויספירן איז עס נישט געפערליך (ע"י דע"ק שם סק"א אודות נפילה במקום מדרון).

* * *

הגר"מ: דער רבי עסט נאר פון די שהיטה?

רבינו: יא יא.

מ'האט דאס געגרינדעט דא אלס א קליינע היימישע זאך.

הגר"מ: איך בין נאך געווען דא ווען עס איז געווען קליין צוזאמען מיט מיין טאטן ווען ער איז געווען דא מיט 10 יאר צוריק ביי "קרן הצלה", ער איז דעמאלטס געווען קוקן.

רבינו: עס איז מיט די יארן אזוי אויסגעוואקסן, מענטשן האבן אנגעהויבן צו בעטן דאס פלייש.

הגר"מ: מ'הערט שטארק פון דעם איבעראל, אין ארץ ישראל הערט מען אסאך פון די שהיטה.

צו זיין א רב אויף די שהיטה דארף מען זיין א שלעכטער רב אביסל... מ'דארף זיין שטרענג, איך ווייס ביי מיין טאטן ער האט אסאך מאל צוטון, ער דארף צו זיין שלעכט...

רבינו: ס'איז דא זייער פיינע בעלי בתים.

אז מ'גייט קוקן זעהט מען אז אלס איז דא מוסיף צו זיין חידושים, עס קומען אהער רבנים, אלס איז דא א גאסט,

אויפן שטיין דרייסיג מאל אויף איין זייט נאכדעם דרייסיג מאל אויף די צווייטע זייט, אזוי האט דאס גענומען איבער א שעה, היינט דויערט דאס צען מינוט. ווער עס קען היינט נישט שטעלן קיין חלק אין צען מינוט איז נישט קיין שוחט. היינט גייט מען צו צום וואסער, אינדערהיים האט מען נישט געוואוסט דערפון, מ'האט זיך אפגעפלאגט, א שוחט האט זיך זייער געפלאגט צו שטעלן א חלק. היינט אז מ'שטעלט עס לויז, ס'טאר נישט נעמען מער ווי 15-10 מינוט צו שטעלן א חלק.

*

הגר"מ: די מקוואות דא ווי אזוי זענען געמאכט?
רבינו: דא איז דא סיי א מעיין און סיי מי גשמים?
אלע היימישע מקוואות קומט די וואסער פון דער ערד, אויב נישט דורכן מעיין קומט עס דורך לופט-דרוק. עס איז אין ערגעץ נישטא קיין מים שאובים.

הגר"מ: איך וויל זאגן פארן רבין וואס מ'דעלט פון קרית יואל, אין ירושלים גייט מען יעצט איבערבויען עטליכע מקוואות טהרה, די אורינשטיינים מקוה, און די זופניק מקוה, אלעס וויל נאכמאכן די מקוה אין קרית יואל, כ'רעד שוין נישט פון כשרות, נאר אפילו אין יופי.

רבינו: אין מאנסי האבן זיי יעצט געבויעט א שיינע מקוה, איר האט דאס שוין געזעהן?

הגר"מ: עס איז דא איינער א גערער חסיד, האב איך איהם געפרעגט פון וואו ער נעמט דאס, האט ער מיר געזאגט אז פון קרית יואל.

מיין טאטע האט פאר נישט לאנג גערעדט ביי א חנוכה הבית ווען מ'האט געענדיגט איינע פון די מקוואות, האט ער געזאגט "א הידור אין יופי איז א הידור אין כשרות ביי א מקוה", פארשטייט זיך אז דארט איז נישט אזוי גרויס ווי דא.

אז מ'טוט אויף דא איז דאס מ'חייב אויך דארט.

רבינו: אין מאנסי האט מען יעצט געבויעט א גרעסערע מקוה וואו די מקוה דאהי. זיי מאכן אויך א צעמענטענער דאך ווי מיר האבן געמאכט דא (מפני חשש נקבים וחטטין הנעשין על הגג והמי גשמים עוברים דרך שם, ולחוש לשימת ההנהות מרדכי קידושין (הובא בבית יוסף) שכל בית קיבול שמתעכבים שם מים פוסל אפילו נעשה מאליו ולא נעשה לקבלה, וחששו הפוסקים לדעתו, וכפי שכתב הבית הלל (בגליון השו"ע כסי' לו), ועיי' בשו"ת בית שלמה (זי"ד ח"ב סי' סו) ואמרי יושר (ח"א סי' פ) ועיי' שו"ת דברי יואל (זי"ד סימן עג אות א) עיי"ש, אמנם אם נעשה מצומצמים הרי זה דרך בנין והוא כקרקע עולם שהוא חלק מהבנין).

הגר"מ: עס האט יעצט אנגעפרעגט דער דזיבויער דיין פון מאנטריאל פון מיין טאטן ווען ער איז געווען אין ארץ ישראל, אז מ'בויעט יעצט א נייע מקוה און ער פרעגט צי

יעדע וואך איז דא געסט, אזוי ווי איר זענט יעצט געקומען איז דא ממש יעדע וואך, מ'קומט קוקן יעדער האט דאך אנדערע אויגן, יעדער זעהט עפעס אנדערש, עס זענען דא וואס זאגן זייער גוטע הערות, מ'מילא הערט מען אלס נייע זאכן וואס מ'קען מוסרף זיין אין כשרות, מ'מילא טוישט מען אלס פארשידענע זאכן, אלעס קאסט געלט.

מען האט צוגעבויעט צום בית השחיטה, היינט איז דאס שוין דריי מאל אזוי גרויס ווי עס איז געווען מתחילה, מען דארף יעצט שוין ווייטער פארגרעסערן, דארט וואו מ'זאלצט איז ענג דאס פלאץ, דארט וואו מ'שחט האט מען שוין צוגעבויעט, דאס איז א נייע פלאץ וואס מ'האט יעצט צוגעבויעט, עס שטייען דארט דריי שוחטים, אבער עס איז דא פלאץ דארט פאר זעקס שוחטים.

* * *

הגר"מ: דאס איז דאך פשוט אז די שוחטים גייען אין מקוה.
רבינו: אוודאי, די שוחטים וואוינען דאך דא, אלע אידן דא גייען אין מקוה.

הגר"מ: עס שטייט אין שומר אמונים אז א שוחט וואס גייט נישט אין מקוה פילט נישט קיין פגם (עיי' טהרת הקודש מאמר מקוה ישראל).

רבינו: אוודאי, א חסידישער שוחט גייט אין מקוה (עיי' כס מראה ראה בפתחת להשו"ב, ועיי' עוד במרדכי ריש מס' הליין), היינט איז דא איבעראל מקוואות, וואו מ'שחט נאר איז דא א מקוה אויפן פלאץ פאר די שוחטים.

הגר"מ: היינט איז מען אפשר מער מולול אין שוחטים, מ'זעהט אין די פריערדיגע ספרים אז אמאל איז א שוחט געווען אין א בחינה פון א רב, מ'האט געדארפט אכטונג געבן אויף איהם און ער האט געדארפט אכטונג געבן. היינט אין ארץ ישראל זענען דא וואס האבן מענות אויפן מיין טאטן פארוואס מ'נעמט יונגע שוחטים, לעצטענס האט מען געמאכט אז אונטער 25 יאר נעמט מען נישט אויף קיין שוחט. אבער נאך פינף און צוואנציג יאר נעמט מען שוין אויף. זענען דא אידן וואס האבן מענות אז א שוחט דארף זיין עלטער.

רבינו: יא יא, אבער א שוחט דארף זיין א בעל כח אויך... יונגעלייט לערנען זיך היינט זייער שוין אויס צו שטעלן א שיינעם חלק. עס זענען דא יונגעלייט זייער פיינע שוחטים.

הגר"מ: א זאך וואס מ'לערנט זיך ווען מ'איז יונג איז מען בעסער קולט.

רבינו: אינדערהיים איז געווען סך שווערער מיט א חלק, אינדערהיים אז מ'האט געשטעלט א חלק האט דאס געדויערט א שעה, מען האט אריינגעלייגט דעם חלק אין א קלעצל, אזוי האט דאס געהייסן, מען האט דאס געהאלטן

אריינזעצן אינעווייניג, אז די זון און הייבט אן צו באקן, אז די ערשטע צוויי שעה זאל ער האבן א פייכטקייט. אנדערע זאגן אז עס איז נישט אזוי, בקיצור, ס'איז א שאלה אין מציאות.

דער דיין אין לעקוואד הרב ר' מרדכי בצלאל קליין שליט"א האט געהאט גרויס חלישות הדעת, ער זאגט אז ער האט געמאכט אלע הידורים, א מהודר'דיגע מקוה, הויז דאס, ס'האט אים וויי געטון אז עס איז דא א מומל דערוועגן, ער האט אריינגעלייגט אסאך געלט.

דאס דארף אויך האבן א תיקון היינט אין ארץ ישראל, נישט אלע מקוואות האבן א מורה הוראה וואס באגלייט דאס די גאנצע צייט. דער רבי ז"ל שרייבט אין שו"ת דברי יואל (י"ד סי' ע"ז אות ה) אז דאס וואס עס שטייט אז כל המקוואות איז בחוקת כשרות איז נאר געווען אין יענע צייטן ווען מ'האט געוואוסט אז אין מקוואות דרייט זיך נאר איינער וואס קען.

רבינו: דער קדושת יו"ט האט געזאגט פארן הסתלקות, ער האט אנגעזאגט דריי זאכן, איינס איז געווען אז דער בעדער וואס איז ממונה אויף די מקוה ער זאל זיין א ירא שמים.

הגר"מ: יעצט מיט צוויי וואכן צוריק איז געווען א מקוה אין ארץ ישראל וואס די וואסער איז געווען ביז די גובה פון די זריעה ממש, מיינ טאטע האט גע'פסקעט אז מ'מוז דאס איבערמאכן, ער לאזט נישט גיין אין די מקוה. ער זאגט אז אויב עס איז דא דער גובה ווייסט מען דאך נישט ווי די וואסער קען ארויסלויפן, מ'דארף אלעמאל אכטונג געבן. ער האט געהייסן דאס איבערמאכן, ווייל די לאך פון די זריעה דארף אלעמאל זיין העכער.

רבינו נפרד ממנו בשלום: האט אסאך הצלחה און זייט געזונט, און איבערגעבן א פריסת שלום פאר אייער טאטן.

מיזאל עומד זיין אויף א צעמענטענעם דאך, וואס קאסט זייער אסאך געלט, צי מ'קען שטיין אן דעם. מיינ טאטע האט געזאגט אז מיזאל זיך לאזן קאסטן וויפיל ס'קאסט, ס'איז א שטארקער הידור.

רבינו: יא, עס קאסט אסאך געלט.

הגר"מ: אין ארץ ישראל בויפט מען דאך אלע דעכער מיט צעמענט, דא בויפט מען נישט אזוי.

וואס לייגט מען אויף די צעמענט, פעך?

רבינו: גארנישט, גארנישט, ס'איז א דיקע דאך, ס'נעצט נישט.

הגר"מ: ביי אונז איז דא וואס לייגן דערויף פעך, ס'שמעקט נישט פאר מיינ טאטן.

דער צעמענטער דאך איז אויך דעם רבי'נס איינפיר?

רבינו: מיר האבן געמאכט דא אזוי, מען האט געדארפט בויען שטארקער דעם בנין אז עס זאל קענען האלטן דעם דאך, עס האט געדארפט זיין זייער פעסט געבויפט.

הגר"מ: עס איז א מציאות אז די מקוואות וואס מ'בויפט שטארק האלט זיך דאס לדורות עולם.

אנדערע נוצן די משינגלס (מין זפת שמצפס בו הגנות), דער רבי האט דאס געזעהן?

רבינו: יא, איך האב דאס געזעהן. פאר נישט לאנג צוריק עס איז געווען א גאנצן געטועכטס דערוועגן (וע"י בשו"ת מנחת יצחק ח"ה סימן כה).

הגר"מ: וואס האלט דער רבי דערוועגן? עס איז א שאלה אין מציאות.

רבינו: עס מאכט זיך לעכערלעך?

הגר"מ: ס'גיסט אזעלכע שטיינדעלעך, אנדערע זאגן אז די שטיינדעלעך לייגט מען עקסטער אז ס'זאל כאפן, ס'האט עטליכע מטרות, איין זאך עס זאל באשיצן פון די זון, נאך א זאך זיי ווילן אז די טל וואס פאלט במושך די נאכט זאל זיך

התקינו שיהיו מושיבין מלמדי תינוקות בירושלים

(ב"ב כא.)

הכי יש לך זכות גדול מזה, שכיתה שלימה של תשב"ר עוסקים בתורה ועבודה וגמ"ח על משרת הקודש, ותקבל שכר כנגד כולן

השתתפו במפעל "החזקת מלמד" - לחזקת הג' דברים שעליהם העולם עומד

קול התאחדותינו שע"י התאחדות האברכים ד'סאטמאר בני ברק

דברית קידוש

מב"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ליל שבת קודש פרשת מטות תשס"ח לפ"ק בניו העמפשער יע"א

סוסי"פ"ה). ולפי זה מיושב קושית הפנים יפות, דשפיר היה צריך הגעלה בכלי מדין אף משום ספק, כיון דאז היה הדין דספיקא דאורייתא מה"ת לחומרא.

אמנם עוד נראה ביישוב קושית הפנים יפות לשיטת הרמב"ם דספק מה"ת לקולא למה צריך להגעיל, הא יש ספק שמא לא נשתמש באיסור או שמא היא אינו בני יומא, (ועיי' בישועות יעקב יו"ד סי' קכ"ב סק"ג דהוי ספק ספיקא).

וי"ל על פי שיטת הרשב"ם (עבודה זרה עה: תוד"ה מגעילין) דצריך הגעלה ואח"כ טבילה ובלאו הכי הוי כטובל ושרץ בידו, ואם כן ההגעלה הוצרך משום ספק בטומאה, דקיי"ל (יו"ד סי' רא סעיף עא) טמא שירד לטבול, ספק טבל ספק לא טבל וכו' טמא, לפי שהטמא בחזקתו עד שיודע שטבל כראוי. והכא נמי י"ל לגבי טהרת הכלי, שהכלי בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך אם הטבילה כהוגן, ומשום הכי הוצרכה הגעלה כדי שיוכל להשתמש בה אחר הטבילה, דאי לא הגעיל מקודם לא עלתה לה הטבילה דמוקמינן אחזקת איסור שלא היה יכול להשתמש בה קודם הטבילה, [וכה"ג מציינו נמי בשחיטה דספק ספיקא בשחיטה לא מהני להתיר, משום דיש חזקת איסור, עיי' בש"ך יו"ד סי' ק"ד דיני ספק ספיקא אות כ"ט].

(ועיי' בדברינו פ' מטות תשס"ח)

והנה כתב החתם סופר (תורת משה השלם פרשה זו) למדו חז"ל (עבודה זרה עה:) דין טבילת כלי מתכת הנקחים מן הנכרים, וקשה אמאי לא נצטוו במלחמת סיחון, ונראה דהא הטבילה היא להוציא מטומאת נכרי להכניס לקדושת ישראל (ירושלמי ע"ז פ"ה ה"טו), וטומאתם היא כח השר שלמעלה השוכן עליהם, ובשבעה עומין כתיב (במדבר יד ט) סר צלם מעליהם, ופירש הרמב"ן השר שלהם כבר סר זה אתנו. ועל כן לא היה צריך טבילה, מה שאין כן בכלי מדין, עכ"ד. ולפי זה מיושב קושית הרמב"ן למה לא נזוהרו במלחמת סיחון ועוג על ההגעלה, דכיון דעצם ההגעלה אינו צריך דהוי איסור ספק דהוי לקולא או הוי ספק ספיקא דלכו"ע לקולא, והא דציוותה תורה אהגעלה הוי רק משום ספק בטבילה, דבטבילה לא מהני ספק ספיקא, אם כן במלחמת סיחון ועוג דלא היה צריך טבילה, גם הגעלה לא איצטרך דהוי ספק ספיקא דלקולא הוא.

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי רבינו שליט"א ותשוח"ח להם

ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה ואת חקת התורה וגו', כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר. והקשה הרמב"ן (פרשה זו) למה הזהיר אותם עתה בהגעלת כלי מדין מאיסורי הגוים, ולא אמר להם זה מתחלה בכלי סיחון ועוג שלקחו גם שללם, כמו שאמר (דברים ב לה) רק הבהמה בזונו לנו ושלל הערים אשר לכדנו.

ונראה בהקדם קושית הפנים יפות (פרשה זו) לשיטת הרמב"ם (פ"י מהל' כלאים הכ"ז ופ"ט מטומאת מת ה"ב) וסייעתו דס"ל דספיקא דאורייתא לקולא מן התורה, אם כן למה הצריכו הגעלה, הא ודאי הוי כמה כלים שלא נתבשלו בהם מעולם, או שלא נשתמשו בו איסור, וגם הרבה כלים שלא היו בני יומן, והוי ליה ספק איסור, ובספק איסור אזלינן לקולא מה"ת, ולא היה צריך הגעלה כלל, עכ"ק.

ואפ"ל על פי מה שכתבו הרשב"א (קידושין עג) והר"ן (קידושין לג) דהרמב"ם ז"ל יליף הא דספיקא דאורייתא מה"ת לקולא, דהתורה אמרה לא יבא ממזר בקהל ה', ודרשינן בקידושין (הף עג) ממזר ודאי הוא דלא יבא, הא ספק ממזר יבא. אלמא לא אסרה תורה אלא האיסורין ודאין, הא ספק איסורין לא, עכ"ד. (ועיי' בפרי חדש יו"ד סוסי"ק, ופרמ"ג וחוו"ד שם ופרמ"ג אור"ח סי' שד"מ משב"ו, גנות חורדים כלל ז). הרי דהא דספיקא דאורייתא מה"ת לקולא, הוא דמספק ממזר דהתירה התורה לפינן לה במה מציינו לכל התורה דספיקא לקולא.

והנה איתא במס' שבת (דף פז:) משה רבינו שבר את הלוחות מדעתו שדרש קל וחומר, ומה פסח שהוא אחד מתרי"ג מצוות אמרה תורה (שמות יב מג) וכל בן נכר לא יאכל בו, התורה כולה וישראל מומרים על אחת כמה וכמה, עיי"ש. והקשו בתוספות דמאי קאמר ששבר את הלוחות מדעתו, הא דאורייתא הוא, דקל וחומר ניתן לידרש. ותירץ בחידושי גור אריה (שם) דלא ניתן קל וחומר או מה מציינו לידרוש רק כאשר נשלמה נתינת התורה בסוף ארבעים שנה וכל התורה לפנינו, דלפעמים יש פירכא על הקל וחומר ממקום אחר או יוכיח ממקום אחר, ולפיכך בארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא ניתן קל וחומר או מה מציינו לידרש, עכ"ד. ולפי זה י"ל דבמדבר דלא דרשו עוד הקול וחומר ומה מציינו, אף הרמב"ם מודה דספיקא דאורייתא מה"ת לחומרא, (ועיי' א"צ ה"ג

קהל עמך נישואת "ברך משה" רהסרני סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקוה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעועכי"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעמו"מ

"ברכת מזל טוב"

הננו משגרים ברכת מודט תמו ולבבית לאנ"ש החשובים כל אחד בשמו יבורך

הרב ר' צבי ווייס שליט"א

מנ"ש בשיבת קטנה

לאירוסי בנו הבה"ח משה לייב הי"ו תלמוד ישיבתי

הרה"ח ר' יעקב שמשון נחום יאקאבאוויטש שליט"א

ולאביו הרה"ח ר' בן עיון יאקאבאוויטש שליט"א

לאירוסי בתו, נכדתו

הרה"ח ר' אברהם אליעזר עקשמיין שליט"א

לאירוסי בתו

הר"ד ברוך כהן הי"ו

ולאביו הרה"ח ר' אברהם יודא כהן שליט"א

ולוקינו הרה"ח ר' שמעון מאשקאוויטש שליט"א

להכנס בנו, נכדם הב' יוסף אליהו ני"ו לעול התורה והמעוות

הר"ד שלום יצחק עזריאל דאסקאל הי"ו

ולאביו הרה"ח ר' שלמה זלמן דאסקאל שליט"א

גבאי בית מדרשינו מוכרן מאיד

ולחותנו הרה"ח ר' פסח ראטה שליט"א

חבר הנהלת המוסדות

ולחוי"ו הרה"ח ר' הנני' יו"ט ליפא ראטה שליט"א

להולדת בנו, נכדם

הר"ד יואל האלבער הי"ו, אלעד

ולאביו הרה"ח ר' יצחק אייזיק האלבער שליט"א

להולדת בנו, נכדו

השלום וזכר בבית מדרשינו בשיכון

קרו
"נפש חיה"

ע"ש הרבנית הצדיקת
מרת חו' מויזליש ע"ה
בת מרן רבינו משה ז"ע
נלב"ע ח' שבט תשנ"ג
☆☆☆

קרו
"חסדי מנחם משה"
ע"ש
ר' מנחם משה גאנץ
ז"ל
ב"ר דוב ז"ל
נלב"ע י"ג מנחם אב תשנ"ב
☆☆☆

קרו
"תהלה לדוד"
ע"ש ר' משה דוד
מעלער ז"ל
ב"ר יחזקאל משולם ז"ל
נלב"ע י"א תשרי תשמ"ח
☆☆☆

קרו
"אב"ן ישראל"
ע"ש ר' אברהם נתן
בערנאט ז"ל
ב"ר ישראל ז"ל
נלב"ע מ"ו חשוון תשל"ו
☆☆☆

קרו
"ציון לנפש חיה"
ע"ש ר' בן ציון כנעט
ז"ל ב"ר ישראל צבי ז"ל
נלב"ע ט' שבט תשנ"ג
והתנו מרת חו"ה ע"ה
ב"ר יהושע ז"ל
נלב"ע י"א סיון תשנ"ה
☆☆☆

קרו
"חסדי בא"ר"
ע"ש ר' אלכסנדר
כנעט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל
נלב"ע כ"ג ניסן תשנ"ז
והתנו מרת רייזל ע"ה
ב"ר אפרים ז"ל שמעון
נלב"ע ה' טבת תשנ"א
☆☆☆

קרו
"ממכון שבתו
השניח"

קרו
"חסדי שלמה זלמן"
ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל
בן ר' מרדכי וורנבערגער ז"ל
נלב"ע ח' כסלו תשס"ב
☆☆☆

קרו
"חסדי ישראל יעקב"
ע"ש ר'
ישראל יעקב אייזנבערגער ז"ל
נלב"ע מ"ו אייר תשנ"ז
ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם
מענדל ז"ל ג' ב"ו סיון תשנ"ה
ואמו מרת דינה ע"ה
ב"ר יעקב ישראל הלוי ז"ל
נלב"ע כ"ט תמוז תשנ"ג
☆☆☆

קרו
"חסדי שמואל וחנה"
ע"ש
ר' שמואל זאב לעווי ז"ל
ב"ר יעקב דוב ז"ל
נלב"ע ג' תשרי תשנ"ח
והתנו מרת חנה ע"ה
ב"ר חיים משה ז"ל
נלב"ע י"ב חשוון תשל"ו
☆☆☆

קרו
"אנשי חי"ל"
ע"ש
ר' אביגדור פרידמאן ז"ל
ב"ר נחמי' ז"ל
נלב"ע ז' שבט תש"ג
והתנו מרת חנה לאה ע"ה
ב"ר יעקב פרענקל מב"ח ז"ל
נלב"ע ב' אלול תשמ"ג
☆☆☆

קרו
"צבי"א מרו"ם"
ע"ש ר'
צבי אלימלך געלבמאן ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל
נלב"ע ד' אלול תשנ"ט
והתנו מרת בריינדל ע"ה
בת ר' מרדכי מנחם ז"ל
נלב"ע כ"ה תמוז תשנ"ט
☆☆☆

קרו
"אפרון נמט"ל שמעון"
ע"ש ר' שמעון דאסקאל ז"ל
בן ר' שניאור זלמן ז"ל
נלב"ע ד' מנחם אב תשנ"ח
☆☆☆

קרו
"זכרון חיים צבי"
ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
ב"ר חוקי' איתמר טובי ז"ל
נלב"ע י"ג כסלו תשנ"ה